

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เลขที่

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

Beliefs and Rituals of Muslim in Thungkru Bangkok**คำชี้แจง**

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่างๆ ตลอดจนความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมศาสนา (อีซีกุไบร์, เมลิด, การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร, ชูฆอ, และนิสฟูชะอฺบาน) ของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

นายชลิต ศรีสมาน

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องว่าง หน้าข้อความตามสภาพที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย
 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี
 2. 30-39 ปี
 3. 40-49 ปี
 4. 50-59 ปี
 5. 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสายสามัญ

1. ป.1-ป.4
 2. ป.5- ป.7 หรือเทียบเท่า
 3. ม.1 – ม.6 หรือเทียบเท่า
 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ).....

4. ระดับการศึกษาสายศาสนา

1. ต่ำกว่าปริญญาอื่น
 2. ปริญญาอื่น
 3. อิบติดาอีย้
 4. มุตะวัสศิต
 5. ซานะวีย้
 6. ปริญญาตรี
 7. สูงกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ).....

5. สถานที่อยู่อาศัย

1. บริเวณชุมชนมัสยิด
 2. ไม่ใช่ชุมชนมัสยิด

6. อาชีพ

1. เกษตรกรรม
 2. รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
 3. ค้าขาย
 4. รับจ้าง
 5. ธุรกิจส่วนตัว (โปรดระบุ).....

7. ฐานะทางสังคม

(ด้านศาสนา)

1. ดำรงตำแหน่งกรรมการมัสยิด
 2. กรรมการอิสลามประจำจังหวัด
 3. สัปบุรุษประจำมัสยิด
 4. ครูสอนอัลกุรอาน
 5. อาจารย์สอนศาสนา

8. แนวปฏิบัติในด้านพิธีกรรมศาสนา

1. คณะใหม่
 2. คณะเก่า
 3. ฎอริกัต
 4. ซิอะฮ์
 5. ไม่มียึดปฏิบัติตามกลุ่มใด

ตอนที่ 2

ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ท่านเห็นว่าตรงกับกรปฏิบัติของท่านมากที่สุด

1. คำถามทั่วไปเกี่ยวกับความเชื่อและการทำบุญ(พิธีกรรมศาสนา)

1. ท่านมีความเชื่อการตอบแทนความดีจากอัลลอฮ์ ในการประกอบพิธีกรรมหรือไม่ ?

- 1. เชื่อ
- 2. เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง
- 3. ไม่เชื่อ
- 4. ไม่แน่ใจ
- 5. ไม่ตอบ

2. ท่านมีความเชื่อในเรื่องบิดอะฮ์(ความผิดจากการอุตริกรรมสิ่งใหม่ๆขึ้นมาในศาสนา) หรือไม่ ?

- 1. เชื่อ
- 2. เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง
- 3. ไม่เชื่อ
- 4. ไม่แน่ใจ
- 5. ไม่ตอบ

3. การปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นบิดอะฮ์เป็นอย่างไร ?

- 1. การปฏิบัติศาสนกิจโดยการทำตามคนอื่นบอกอย่างหลับหูหลับตา
- 2. การปฏิบัติศาสนกิจโดยการปฏิบัติสิ่งที่ไม่ใช่แบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด
- 3. การปฏิบัติศาสนกิจโดยการยึดหะดีษปลอมหรือฮาดิษอ่อนที่ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้
- 4. การปฏิบัติศาสนกิจที่มาจากความคิดทางสมองของผู้ใดผู้หนึ่ง
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4. พิธีกรรมศาสนาที่ถูกตอบรับความดีงามจากอัลลอฮ์ จำเป็นต้องใช้หลักฐานอะไรบ้าง ?

- 1. มีหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เศาะหีหฺหรือหะซันรับรองเท่านั้น
- 2. มีหลักฐานจากอัลหะดีษไม่ว่าจะระดับใดก็ตาม
- 3. ความคิดทางสมองหรือสติปัญญาของมนุษย์
- 4. เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษปฏิบัติสืบทอดกันมา
- 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

5. ท่านมีความเชื่อในการประกอบศาสนกิจตามบรรพบุรุษอย่างไร ?

1. เป็นสิ่งที่ดีที่สามารถยึดถือมาปฏิบัติได้โดยไม่ต้องตรวจสอบความถูกต้อง
2. เป็นสิ่งที่ดีในบางเรื่อง ถ้าเรื่องนั้นไม่ขัดต่อบทบัญญัติและมีแบบอย่างจากท่านนบี
3. ไม่สมควรปฏิบัติตาม เพราะบรรพบุรุษคือสามัญชนธรรมดาไม่มีภูมิ
4. ไม่สมควรปฏิบัติตาม เพราะอาจจะเป็นบิดอะฮฺทางศาสนาได้
5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

6. ท่านคิดว่า ปัจจัยต่อไปนี้นี้มีผลต่อการประกอบพิธีกรรมของท่านมากน้อยเพียงใด

- โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง
2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	ปัจจัย	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เป็นคำสั่งที่มีปรากฏอยู่ในอัลกุรอาน					
2	มีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ด้วยสายรายงานที่ถูกต้องสามารถตรวจสอบได้					
3	มีอัลหะดีษรับรองไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม					
4	เป็นการกระทำของบรรดาเศาะหาบะฮฺ ตลอดจนบรรพชนรุ่นแรกๆ					
5	เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษปฏิบัติกันมา					
6	เป็นสิ่งที่คนส่วนมากในสังคมปฏิบัติกัน					
7	การที่มีผู้รู้ทางศาสนาร่วมทำอยู่ด้วย					

2. ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ

การทำฮัจญ์ไบร

8. ท่านมีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณของผู้ตายยังคงวนเวียนอยู่ที่บ้านของเขาหรือไม่?

1. เชื่อ 2. ไม่เชื่อ 3. ไม่ตอบ

9. ท่านได้ทำฮัจญ์ไบรเนื่องในโอกาสใด? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. งานสมรส
2. ขึ้นบ้านใหม่
3. หลังพิธีละหมาดญะนาซะฮฺ
4. หลังจากการเสียชีวิตของผู้ล่วงลับ (3 วัน 7 วัน 40 วัน หรือ 100 วัน)
5. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

10. ท่านมีความเชื่ออย่างไรเกี่ยวกับการทำอิซกีโบร์ให้กับผู้ตาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. เชิญคนมาขอคูดอให้กับผู้ตายมากๆ ผู้ตายจะได้รับการอภัยโทษ
- 2. ผลบุญต่างๆ ที่ทำจะส่งผลให้ผู้ตายพ้นจากการถูกทรมานในหลุมฝังศพ
- 3. วิญญาณของผู้ตายจะวนเวียนมาที่บ้านจึงต้องทำบุญไปให้
- 4. ไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามบรรพบุรุษ
- 5. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

11. หากมีคนบอกว่าการทำอิซกีโบร์เป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการของอิสลามท่านจะเชื่อหรือไม่?

- 1. เชื่อ
- 2. ไม่เชื่อ
- 3. ไม่ตอบ

การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านนบี (เมาลิด)

12. ถ้ามีโอกาสท่านจะจัดทำบุญเมาลิดเนื่องในวันคล้ายวันประสูติท่านนบีหรือไม่?

- 1. จัด
- 2. ไม่จัด

13. ท่านมีความเชื่ออย่างไรเกี่ยวกับการทำบุญเมาลิด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ผู้คนจะได้รำลึกถึงท่านนบี
- 2. จะได้รับผลบุญจากการทำบุญ
- 3. ไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา
- 4. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

14. หากมีคนบอกว่าการทำเมาลิดเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการของอิสลามท่านจะเชื่อหรือไม่?

- 1. เชื่อ
- 2. ไม่เชื่อ

15. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่รัฐบาลสนับสนุนให้จัดงานเมาลิดเพื่อความสมานฉันท์?

- 1. เห็นด้วย
- 2. ไม่เห็นด้วย

การทำบุญในเดือนเศาะฟัร

16. ท่านมีความเชื่อหรือไม่เกี่ยวกับเคราะห์กรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร

- 1. เชื่อ
- 2. ไม่เชื่อ

17. ท่านเชื่อหรือไม่หากไม่ทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัรท่านจะประสบกับเคราะห์กรรม

- 1. เชื่อ
- 2. ไม่เชื่อ

18. ในการทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร มีการเขียนบางอายะฮ์ลงในภาชนะและนำน้ำนั้นมาแจกจ่าย คัมกันหรือไม่

1. มี 3. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว
 2. ไม่มี

19. ในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัรท่านเคยละหมาดที่เป็นการเฉพาะหรือไม่

1. เคยปฏิบัติ 2. ไม่เคยปฏิบัติ

20. หากท่านเคยปฏิบัติในข้อที่ 19. ท่านมีความเชื่ออย่างไร

1. จะได้ปลอดภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ 3. ไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา
 2. อยากได้รับผลบุญจากอัลลอฮ์ 4. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

21. หากมีคนบอกว่าพิธีกรรมในเดือนเศาะฟัรเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการของอิสลามท่านจะเชื่อหรือไม่?

1. เชื่อ
 2. ไม่เชื่อ

การทำขนมอาซุรอ(ซุฆอ)

22. ในวันที่ 10 ของเดือนมูหัรรอหมท่านทำขนมซุฆอหรือไม่

1. ทำ 2. ไม่ทำ

23. ท่านมีความเชื่ออย่างไรเกี่ยวกับการทำขนมซุฆอ

1. ปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านนบี
 2. ระลึกถึงท่านนบีฮุหฺ ซึ่งโดยสารเรือเนื่องจากน้ำท่วมโลกครั้งใหญ่
 3. ไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา
 4. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

24. หากมีคนบอกว่าการทำขนมซุฆอเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการของอิสลามท่านจะเชื่อหรือไม่?

1. เชื่อ
 2. ไม่เชื่อ

25. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่รัฐบาลสนับสนุนให้ทำเพื่อความสามัคคีและความสมานฉันท์?

1. เชื่อ
 2. ไม่เชื่อ

การทำพิธีกรรมในคัมภีร์พระอุบาย

26. ท่านเคยทำพิธีกรรมเนื่องในคัมภีร์พระอุบายหรือไม่

1. เคย
 2. ไม่เคย

27. ในพิธีกรรมเนื่องในคัมภีร์พระอุบายมีการอ่านซูเราะฮ์ฮุซัน 3 จบ และขอคุดอูหลังจากละหมาด มีขริบหรือไม่

1. มี 3. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว
 2. ไม่มี

28. ท่านมีความเชื่ออย่างไรเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมเนื่องในคัมภีร์พระอุบาย

1. ทำตามแบบฉบับท่านนบี
 2. การงานต่างๆ ของมนุษย์จะถูกนำเสนอต่ออัลลอฮ์ในคัมภีร์
 3. ไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา
 4. ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งดังกล่าว

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ คมมนรรัตน์ บากา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลเลาะ การ์รีนา
3. อ.ดร.ธีระวุฒิ มุอำหมัด
4. อ.รัตนาวรรณ เจียงเพ็ชร

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

☎ 1590

ที่ มอ.

วันที่

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา

ด้วยนายชลิต ศรีสมาน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (อุศุลุดดีน) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเชื่อและพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การ์รีนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสอบถามเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต)

หัวหน้าภาควิชาอิสลามศึกษา

ภาคผนวก ง

ที่ ศธ. 0521.2.08/ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

วันที่

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาปริญญาโทเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อีหม่ามประจำมัสยิด.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนายชลิต ศรีสมาน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร” โดยมี ดร.อับดุลเลาะ การ์รีนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านและสับุรุษประจำมัสยิดของท่าน จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดแจกแบบสอบถามให้สับุรุษประจำมัสยิดของท่านตอบแบบสอบถามตามจำนวนดังกล่าว และขอความกรุณาส่งแบบสอบถามคืนไปถึง นายชลิต ศรีสมาน ภายใน 15 วัน หลังจากท่านได้รับแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ อาลี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขาธิการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 0-7333-1305

โทรสาร 0-7334-8726

Beliefs and Rituals of Muslims in Thungkru, Bangkok

Chalit Sreesaman¹ Abdullah Karina²

¹ Graduate student

² Ph.D. (al-Qur'an and al-Hadith)

ABSTRACT

This research is aimed at studying the beliefs and Rituals of Muslims in Thungkru, Bangkok based on secondary sources of information which is collected from different sources and publication related to the belief and faith information and the Islamic principle. The field research is conducted through sampling group concentrating on educated people, seniors and members of the masjid (mosque) in Thungkru, Bangkok. For field research, related questionnaires were distributed to 370 people. 0.93 of Cronbach's alpha coefficient was set and SPSS computer program was applied for data analysis in percentage.

The result of study represented that Muslim must hope the mercy from God by practices based on Quran and Sunnah. Broadly speaking, Muslim in Thungkru fundamentally go to the right direction as Islamic principles. However, some tends to be incompatible with Islamic principles witnessed from various kinds of practices influenced by most people in society and of course, their predecessor.

The belief considered incompatible with the Islamic precepts is (1) Rituals in three days, seven days, forty days, and hundred days continuously, dedicating the reward to the deceased (e-zee-kubur) (2) Rituals of the birthday of the prophet (Mawlid) (3) Rituals of the last Wednesday of Safar Month (4) having feast on Arshura' (5) having sent on nisf al-Sha'ban (in the half of Sha'ban Month)

This study also shows that some of their beliefs demonstrated in different ways. This deviation might originate from various kinds of factors such as the immigration of ancient Persian and Malay- ethnic of Northern Malaysia and so on. Multi-traditional and cultural society have been formulated through this migration and then obviously influenced for Islamic practices in Thungkru. Sometimes the practices have clearly represented the misinterpretation of Islamic principles.

In can be concluded that Muslim in Thungkru, Bangkok want to be nearest God, and hope for His mercy through providing meals or merit making as it is traditionally called. This research is also shown that some Muslims of Thungkru, Bangkok desperately determined to make merit despite being constrained. This indicates that Muslim of Thungkru, Bangkok strongly believe all will be accounted in the next immortal world by Allah.

ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

ชลิต ศรีสมาน¹ อับดุลละ การีนา²

¹ Graduate student

² Ph.D. (al-Qur'an and al-Hadith)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความศรัทธาในอิสลาม และหลักการของอิสลามที่เกี่ยวกับการทำพิธีกรรม ส่วนในการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้รู้ ผู้อาวุโส และประชาชนที่มีสภาพเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิดในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS For window นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมอิสลามมีความจำเป็นต้องหวังการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ และต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม โดยมีคำสั่งจากอัลกุรอานหรือการมีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งโดยพื้นฐานของความเชื่อทั่วไปในการศรัทธาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ถือว่าอยู่ภายใต้บทบัญญัติอิสลาม แต่การทำพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม โดยปัจจัยหลักที่มีผลต่อการประกอบพิธีกรรม ได้แก่ การมีผู้รู้ทางศาสนาร่วมทำอยู่ด้วย คิดเป็นร้อยละ 97.84 การที่คนส่วนมากในสังคมปฏิบัติกัน คิดเป็นร้อยละ 96.22 และเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษปฏิบัติสืบทอดกันมา คิดเป็นร้อยละ 87.03

ความเชื่อที่ไม่สอดคล้องตามหลักการอิสลามในการประกอบพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) พิธีกรรมอิซกีโบรให้กับผู้เสียชีวิตไปแล้ว โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณของผู้ตายยังคงวนเวียนอยู่ที่บ้านของเขา คิดเป็นร้อยละ 71.62 (2) พิธีกรรมเมาลิดเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านนบี โดยมีความเชื่อในการทำเมาลิดว่าผู้คนจะได้รำลึกถึงท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คิดเป็นร้อยละ 38.92 (3) พิธีกรรมนุรอะฮ์เนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร โดยเชื่อว่าหากไม่ทำพิธีกรรมดังกล่าวจะประสบกับเคราะห์กรรม คิดเป็นร้อยละ 55.41 (4) พิธีกรรมเนื่องในวันอาชูรอ มีความเชื่อว่าจะระลึกถึงท่านนบีฮุสัยนุฮ์ ซึ่งโดยสารเรือเนื่องจาก

น้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ คิดเป็น ร้อยละ 40.54 (5) พิธีกรรมเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน ผู้ปฏิบัติไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา คิดเป็นร้อยละ 33.24

ความไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลามดังกล่าว เนื่องจากพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ได้ถูกพาดพิงมาเป็นพิธีกรรมทางศาสนา และผู้ปฏิบัติมีความหวังในการได้รับการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ แต่พิธีกรรมดังกล่าวไม่มีที่มาที่ไปจากบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

ปรากฏการณ์ในลักษณะดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อและการปฏิบัติของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร นั้นบางอย่างตั้งอยู่บนหลักการของศาสนา และบางอย่างผิดเพี้ยนไปจากหลักการ ซึ่งการผิดเพี้ยนในลักษณะดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น อันเนื่องมาจากการเข้ามาของมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยส่วนหนึ่งอพยพมาจากเปอร์เซีย และอีกส่วนหนึ่งจากกลุ่มเชื้อสายมลายูทางตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งการเข้ามาดังกล่าวทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอิสลามกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ (นิรันดร์ ชันชวิธิ, 2543 : 3) จึงทำให้เกิดประเพณีต่าง ๆ มากมาย และไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นหลักการศาสนาที่ถูกต้อง จึงทำให้การปฏิบัติบางส่วนนั้น ไม่อยู่ในหลักการของศาสนาดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม มุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อและความศรัทธาในการที่จะทำให้นั่นนั้นได้รับความใกล้ชิดและความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ โดยการบริจาคที่เป็นอาหารหรือที่เรียกตามประสาชาวบ้านก็คือการทำบุญ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า มุสลิมบางคนมีความประสงค์ที่จะทำบุญแม้ว่าตนเองนั้นจะมีปัจจัยยังชีพอยู่ไม่มากก็ตาม สิ่งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ประสงค์ที่จะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจนในโลกคุณยาแห่งนี้ และเป็นผู้ที่มีความร่ำรวยในผลตอบแทนอัน โลกหน้า ซึ่งเป็นโลกที่ยั่งยืนชั่วนิรันดร์

บทนำ

ความศรัทธาของอิสลามที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ปลุกฝังให้แก่บรรดาสะหาบะฮ์ของท่าน ตลอดจนบรรดาผู้ที่มีความศรัทธาในอิสลามเริ่มจางลงตามกาลเวลาที่ผ่านไปหลายศตวรรษ ซึ่งบรรดาผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมากมายในปัจจุบัน ได้รับมรดกทางความเชื่อจากผู้ที่เป็บบิดามารดาท่านนั่นเอง

ในทางกลับกันยังมีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอีกไม่น้อยที่มีความเชื่อบิดเบือนไปจากบทบัญญัติที่แท้จริงของอิสลาม มีความเชื่อผิดๆคิดว่าหลายสิ่งหลายอย่างเป็นการกระทำที่เป็นแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นเรื่องศาสนาที่แม่ตัวของท่านนบี ﷺ เองก็มีเคยรู้จัก

ฟวงทอง ป็องกัย (2540 : 3) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมของมนุษย์ว่า

“ความเชื่อเป็นพฤติกรรมภายในที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถจะมองเห็นได้ เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญต่อคน เพราะมันทำให้คนเหนือกว่าสัตว์ พฤติกรรมภายในของคนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมา มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกตั้งแต่เกิดจนตาย”

จากคำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับทัศนะของโรตซ์ (Roceach : 1970, อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520 : 2) ว่า “ความเชื่อเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดบุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถ้าได้รับการกระตุ้นอย่างเหมาะสม” เมื่อมนุษย์ส่วนมากมีความเชื่อถือศรัทธาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จะแสดงพฤติกรรมและปฏิบัติในสิ่งที่สอดคล้องกับสิ่งที่ตนเชื่อถือและศรัทธา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าได้รับการส่งเสริมจากผู้รู้ทางศาสนาในสังคม และเป็นการกระทำที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เขาก็จะปฏิบัติสิ่งนั้นอย่างเต็มใจพร้อมกับปฏิเสธสังขรณ์ที่มาสู่ตัวของเขา ดังคำดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ปรากฏอยู่ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานว่า

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كُنَّا

ءَابَاءَهُمْ لَا يَعْقلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾

(البقرة : 170)

ความว่า “และเมื่อได้ถูกกล่าวแก่พวกเขาว่า จงปฏิบัติตามสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรง
 ประทานลงมาเถิด พวกเขาก็ก้าวว่า มิได้ดอก เราจะปฏิบัติตามสิ่งที่เราได้พบ
บรรดาบรรพบุรุษของเราเคยปฏิบัติมาเท่านั้น และแม้ได้ปรากฏว่าบรรพบุรุษของ
 เขาไม่เข้าใจสิ่งใดเลย ทั้งไม่ได้รับการนำทางอีกก็ตาม”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 170)

ในบางครั้งการที่ได้ทำพิธีกรรมต่างๆที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาจทำให้รู้สึกว่
 ได้ปฏิบัติตามครรลองที่ถูกยอมรับในสังคมแล้ว ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นไม่มีในบทบัญญัติของอิสลามก็ตาม
 ก็จะต้องรักษาสืบไป เนื่องจากเป็นความเชื่อที่ฝังลึกจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธาแล้ว

ความศรัทธาในศาสนา เป็นหลักความเชื่อที่มุสลิมทุกคนต้องยึดมั่น แต่เนื่องจาก
 ในระยะแรกยังไม่มีผู้รู้หรือนักวิชาการที่สามารถจัดแนวความเชื่อเดิมได้จึงทำให้ความเชื่อเกี่ยวกับ
 ลึกลับลึกลับ ผีสาง นางไม้ ฤกษ์ยาม (พิทยา บุญรัตน์ และสมปอง ยอดมณี, 2544 : 95) ความเชื่อ
 ในเรื่องวิญญาณท้องถิ่น ยังปรากฏให้เห็นได้ในประเพณี และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสังคม เมื่อกลุ่ม
 ชนในสังคมหันมานับถือศาสนาอิสลาม ความเชื่อและการปฏิบัติดั้งเดิมไม่ได้หมดไปเสียทีเดียว แต่
 ได้มีการผสมผสานกลมกลืนกับศาสนาอิสลามที่เข้ามาในพื้นที่ และได้มีการปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน
 (สนิทร สมครกร, 2539: 65)

ความเชื่อนั้นมีการปลูกฝังต่อกันมาหลายชั่วอายุคน หากคนหนึ่งคนใดในสังคมไม่
 เจริญรอยตามในสิ่งที่สังคมได้ปฏิบัติกันมาผู้นั้นย่อมไม่เป็นที่ต้องการของสังคมดังที่สุริวงค์
 พงศ์ไพบูลย์ (2542 : 984) ได้กล่าวว่า

“ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งมักมีอิทธิพลต่อแนวคิด และ
 พฤติกรรมของชาวบ้านกลุ่มนั้นอย่างลึกซึ้ง เพราะการสืบทอดความเชื่อมีการ
 ปลูกฝังสืบต่อกันมาหลายชั่วคน ผู้ให้การสืบทอดล้วนแต่ยึดถือปฏิบัติให้ประจักษ์
 ชัดเป็นต้นแบบอย่างกว้างขวางและมั่นคง และล้วนมีเจตนาที่จะปลูกฝังให้
 ผู้สืบสานตามเจริญรอยอย่างเคร่งครัด มักเป็นเงื่อนไขในการอยู่ร่วมกัน ผู้ปฏิบัติ
 ตามย่อมเป็นที่ยอมรับของคณาญาติและสังคม ส่วนผู้ฝ่าฝืนย่อมไม่เป็นที่ปรารถนา
 การปลูกฝังความเชื่อล้วนมีขึ้นนับแต่วินาทีแรกของผู้สืบต่อเริ่มเป็นสมาชิกใหม่
 ของสังคมนั้น ๆ การบ่มเพาะจึงเป็นการตัดแต่งไม้อ่อนให้ค่อยปรับเปลี่ยนตาม
 และเพิ่มพูนขึ้นจนกลายเป็นผู้สืบสานคนให้แก่คนรุ่นต่อ ๆ ไป”

เมื่อความเชื่อได้ถูกปลูกฝังมาพร้อมกับการปฏิบัติจนได้กลายมาเป็นพิธีกรรม ซึ่งเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามค่านิยม ทัศนคติ ความคิด และความเชื่อ โดยเข้าใจว่าการกระทำอย่างนั้นย่อมมีผลตอบสนอง ทำให้คนได้รับประโยชน์ตามที่คาดหวังเอาไว้ ทำแล้วมีผลทำให้จิตใจเบิกบาน เป็นสุขที่เรียกว่า 'ได้บุญ' ได้กุศล พิธีกรรมจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สมมุติขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจแก่ตัวเอง

พิธีกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ทั้งในอดีต ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ในระยะแรกไม่เกี่ยวกับศาสนา แต่เมื่อเกิดมีศาสนาขึ้น จึงมีผู้นำเอาพิธีกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับศาสนา อาจเพื่อให้เกิดความศรัทธา คลัง ศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ ส่วนมากเป็นพิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งชาวไทยนับถือมาก่อน ต่อมาเมื่อชาวไทยยอมรับนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ พิธีกรรมในศาสนาพราหมณ์จึงเข้ามาปะปนในพุทธศาสนา (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, 2536 : 20) รวมถึงได้มาปะปนกับศาสนาอิสลาม ภายหลังจากที่อิสลามเข้ามาในพื้นที่ จึงได้เกิดเป็นพิธีกรรมของชาวมุสลิมไปโดยปริยาย

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่มีประชากรส่วนหนึ่งนับถือศาสนาอิสลาม การเข้ามาของศาสนาอิสลามมาจากหลายกลุ่มหลายเชื้อชาติ ส่วนหนึ่งได้มาจากแนวชีอะฮ์ ซึ่งมาจากมุสลิมชาวเปอร์เซียที่นำมาเผยแพร่ในดินแดนแห่งนี้ อีกส่วนหนึ่งมาจากแนวสุนนะฮ์ (ซุนนีย์) ที่นำมาถ่ายทอดโดยมุสลิมเชื้อสายอาหรับ ซึ่งถ่ายทอดผ่านทางกลุ่มเชื้อสายมลายูที่อาศัยอยู่ในดินแดนตอนใต้ของประเทศไทย (นิรันดร์ ชันชวีรี, 2543 : 3)

การเข้ามาของศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอิสลามกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ ตั้งแต่พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดไปจนกระทั่งพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตาย จึงทำให้เกิดพิธีกรรมต่างๆ มากมายที่บิดเบือนไปจากหลักการของอิสลาม เช่น การทำอิซกีบัยรหรืออ้อวะฮ์¹ การทำแมลิด² การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร³ อาซุรอ⁴ และนิสฟูชะอฺบาน⁵ ซึ่งความเชื่อและการปฏิบัติเหล่านี้บางส่วนล้วนได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อของศาสนาอื่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์

กล่าวได้ว่าเมื่อไม่มีผู้รู้ นำความจริงมาตีแผ่แก่ชาวบ้าน ก็จะทำให้ชาวบ้าน โดยเฉพาะเด็ก ๆ เยาวชนที่สัมผัสอยู่กับพิธีกรรมต่างๆ อยู่เป็นประจำ เข้าใจผิดคิดว่าพิธีกรรมต่างๆ

¹ การทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

² การจัดงานเพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวันประสูติของท่านบี ﷺ

³ การทำน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อรักษาและปิดปากอันตรายต่างๆ

⁴ การทำขนมชนิดหนึ่งเพื่อกินกัน โดยมีความเชื่อว่าเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์ที่ท่านบีนูหฺและผู้ศรัทธาในยุคนั้นได้รับความปลอดภัยจากเหตุการณ์น้ำท่วม

⁵ การทำพิธีกรรมโดยการอ่านส่วนหนึ่งจากอัลกุรอานในวันที่ 15 ชะอฺบาน แล้วมีการขอลูอาอ์ตามที่ได้กำหนดไว้

เหล่านี้เป็นพิธีกรรมของศาสนาอิสลามจริง มีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ทำให้ชาวบ้านพร้อมที่จะสละทรัพย์สินมากมายในการประกอบพิธีกรรมต่างๆเหล่านี้ โดยหวังการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ โดยไม่ทราบเลยว่าการกระทำต่างๆเหล่านี้จะไม่ได้รับการตอบแทนใดๆ เนื่องจากเป็นพิธีกรรมที่ไม่ได้มีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้มากมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ที่ไม่มีแบบอย่างจากท่าน ได้แก่

((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد))⁶

(Muslim, 1972 : 1718)

ความว่า “ผู้ใดคิดเรื่องใดขึ้นใหม่ซึ่งไม่ได้อยู่ในกิจการของเรา เรื่องนั้นก็ถูกโยนกลับ”

(Muslim, 1972 : 1718)

((من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد))⁷

(Muslim, 1972 : 1718)

ความว่า “บุคคลใดที่ทำการงานใดๆ โดยไม่มีแบบอย่างจากเราในงานนั้น สิ่งนั้นจะถูกโยนกลับ”

(Muslim, 1972 : 1718)

((وإياكم ومحدثات الأمور ؛ فإن كل محدثة بدعة ، وكل بدعة ضلالة))⁸

(Abu Dawud, 1986 : 4607)

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงระวังการงานใหม่ๆ เพราะแท้จริงทุกๆ การงานใหม่นั้นนั้นคือบิดอะฮ์ และทุกๆ บิดอะฮ์นั้นคือการหลงผิด”

(Abu Dawud, 1986 : 4607)

((إن أصدق الحديث كتاب الله ، وأحسن الهدي هدي محمد ، وشر الأمور

محدثاتها ، وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار))¹⁰

⁶ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 : 2697 และ Muslim, 1972 : 1718 (สำนวนที่อ้างเป็นของ Muslim), หะดีษอยู่ในระดับเศาะหี้หฺ.

⁷ หะดีษบันทึกโดย Muslim, 1972 : 1718, หะดีษอยู่ในระดับเศาะหี้หฺ.

⁸ หะดีษบันทึกโดย Abu Dawud, 1986 : 4607 ; Ibn Majah, 1975 : 42 ; al-Tirmizi, 1983 : 2676 (สำนวนที่อ้างเป็นของ Abu Dawud) , หะดีษอยู่ในระดับหะซันเศาะหี้หฺ โดย al-Albani, 1985.

¹⁰ การงานที่อุตริกรรมขึ้นใหม่โดยถูกพาดพิงให้เป็นเรื่องศาสนา ที่ไม่มีแบบอย่างจากท่านนบี ﷺ

(النسائي، 1964 : 3/188)

ความว่า “แท้จริงคำพูดที่ดีที่สุดนั้นคือกัมภีร์ของอัลลอฮ์ แบบอย่างที่ดีที่สุดนั้นคือแบบอย่างของมุฮัมมัด ﷺ การงานที่ต่ำทรามที่สุดนั้นคือการงานที่เกิดขึ้นใหม่ทุกๆ สิ่งใหม่ นั่นคือบิดอะฮ์ ทุกๆ บิดอะฮ์นั้นคือการหลงผิด และทุกๆ การหลงผิดนั้นจะอยู่ในนรก”

(al-Nasa'i, 1964 : 3/188)

พิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษานี้ เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โดยผู้วิจัยได้เจาะจงถึงพิธีกรรมที่บิดเบือนไปจากหลักการของศาสนาอิสลามทั้งสิ้น อันได้แก่ การทำอิซกีบัยรหรืออัฐวะฮ์ การทำเมอลิด การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร อาซุรอ และนิสฟูชะอฺบาน ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนแล้วเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยมีการปฏิบัติกันอยู่ตลอดจนกลายเป็นเรื่อง que ทุกคนเชื่อว่าเป็นเรื่องศาสนา

ก่อบรรณเรื่องดังกล่าวยังไม่มียุ้ใดที่ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลอย่างจริงจังในสถานที่แห่งนี้ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีชุมชนมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ตลอดจนมีแนวทางในการนับถือศาสนาอิสลามอยู่มากมายหลายความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นสุนนีย์ ชีอะฮ์ ซูฟี เญาะรีเกะฮ์และอื่นๆ จากความเป็นมาของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับอนุชนรุ่นหลัง และผู้ที่สนใจได้ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อต่างๆและความเชื่อที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนา
2. เพื่อศึกษาถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่างๆ ที่ไม่มีในแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

หุ้กั่ม¹¹ของพิธีกรรม และหุ้กั่มของผู้ที่ประกอบพิธีกรรมนั้นในบริบทต่างๆ

¹⁰ ะเศียบบันทีกโดย al-Bukhary, 1987 : 7277 ; Muslim, 1972 : 867; al-Nasa'i, 1964 : (3/188) (สำนวนที่อ้างเป็นของ al-Nasa'i) , ะเศียบบันอยู่ในระดับเศาะหีห

¹¹ บางทรศนะให้ความหมายว่า“ ข้อชี้ขาด ”และบางทรศนะอาจให้ความหมายว่า“ ข้อบัญญัติ”

3. เพื่อศึกษาความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมศาสนาที่ไม่มีในแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ

1. การวิจัยเชิงเอกสาร

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร คัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านของความเชื่อความศรัทธา อันตรายของความเชื่อที่ขัดแย้งกับอิสลาม ตลอดจนได้ศึกษาถึงหลักการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับพิธีกรรม โดยครอบคลุมด้านต่างๆ อันได้แก่ เจเนอไซของพิธีกรรมต่างๆ ที่ถูกตอบรับจากอัลลอฮ์ หุก่มของพิธีกรรมที่ไม่มีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ หุก่มของผู้ที่ประกอบพิธีกรรมในบริบทต่างๆ เป็นต้น

2. การวิจัยภาคสนาม

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยถึงความเชื่อ และพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาความเชื่อ และการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามหลักการอิสลามจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลฮุนนะฮ์ และทัศนะของบรรดาปวงปราชญ์ที่สำคัญ ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขั้นตอนที่สองเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยศึกษาความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้าน จำนวน 9,620 คน ซึ่งเป็นสัปปุรุชประจําสมัยคิด 10 มัศยิดในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Sampling Group)

ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสัปปุรุชประจําสมัยคิดใน จำนวน 370 คน แบ่งเป็นชาย 168 คน และหญิง 202 คน โดยใช้ตารางของ Robert V. Krejcie แห่งมหาวิทยาลัย Minisota และ Earyle W. Morgan แห่งมหาวิทยาลัย Texas (1970 : 608-609) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 28 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมตามหลักการอิสลาม จากเอกสารด้านอิสลามศึกษา และเอกสารทั่วไป และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For windows โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆที่บิดเบือนออกไปจากหลักคำสอนแห่งกัมภีร์อัลกุรอาน สุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และทัศนะของปวงปราชญ์มุสลิมมอตะบะรีน¹² ตลอดจนพฤติกรรมในพิธีกรรมต่างๆที่เป็นผลมาจากความเชื่อของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร และผู้วิจัยได้รับประโยชน์จากการศึกษาดังนี้

1. ได้ทราบถึงความเชื่อต่างๆและความเชื่อที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนา
2. ได้ทราบถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่างๆ ที่ไม่มีในแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ หุก่มของพิธีกรรม และหุก่มของผู้ที่ประกอบพิธีกรรมนั้นในบริบทต่างๆ
3. ได้ทราบถึงความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมศาสนาที่ไม่มีในแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
4. ได้นำเสนอข้อมูลและหลักการที่ถูกต้องแก่ชาวมุสลิม และผู้สนใจทั่วไป
5. ได้เพิ่มประสบการณ์ในการทำวิจัยของผู้วิจัยให้สูงขึ้น

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อของผู้ที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งอาจจะอยู่บนความถูกต้องและไม่ถูกต้องของหลักการอิสลามก็ได้ ได้แก่ ความเชื่อว่าการประกอบพิธีกรรมนั้นเป็นการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ, ความเชื่อว่าการประกอบพิธีกรรมแล้วจะได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮ์ﷻ, ความเชื่อว่าเป็นการปฏิบัติตามแนวทางของบรรพบุรุษ เป็นต้น

¹² เป็นที่ยอมรับ

พิธีกรรม หมายถึง รูปแบบการกระทำใหม่ๆ ที่บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติสืบทอดกันมา ในโอกาสต่างๆ มีความเชื่อว่าเป็นเรื่องศาสนา โดยที่การกระทำนั้นๆ ไม่มีในสุนนะฮ์ของท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ และหวังการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ อันได้แก่ พิธีกรรมการทำอิซกีบัยร หรือ อีรฺวะฮฺ การทำเมอลิดให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร อาชูรอ และนิสฟูชะอฺบาน

ชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยเขตทุ่งครุแบ่งออกเป็น 2 แขวง ได้แก่ แขวงทุ่งครุ และแขวงบางมด

บทบัญญัติ หมายถึง คำสั่งใช้ที่มีปรากฏในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน โดยมีแบบอย่างการกระทำจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมอิสลามมีความจำเป็นต้องหวังการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ และต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม โดยมีคำสั่งจากอัลกุรอานหรือการมีแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งโดยพื้นฐานของความเชื่อทั่วไปในการศรัทธาของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ถือว่าอยู่ภายใต้บทบัญญัติอิสลาม แต่การทำพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม โดยปัจจัยหลักที่มีผลต่อการประกอบพิธีกรรม ได้แก่ การมีผู้รู้ทางศาสนาร่วมทำอยู่ด้วย คิดเป็นร้อยละ 97.84 การที่คนส่วนมากในสังคมปฏิบัติกัน คิดเป็นร้อยละ 96.22 และเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษปฏิบัติสืบทอดกันมา คิดเป็นร้อยละ 87.03

ความเชื่อที่ไม่สอดคล้องตามหลักการอิสลามในการประกอบพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้กับผู้เสียชีวิตไปแล้ว (อิซกีบัยร) โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณของผู้ตายยังคงวนเวียนอยู่ที่บ้านของเขา คิดเป็นร้อยละ 71.62 (2) การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติของท่านนบี (เมอลิด) โดยมีความเชื่อในการทำเมอลิดว่าผู้คนที่ได้รำลึกถึงท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คิดเป็นร้อยละ 38.92 (3) การทำบุญเนื่องในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิร โดยเชื่อว่าหากไม่ทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะฟิรจะประสบกับเคราะห์กรรม คิดเป็นร้อยละ 55.41 (4) การทำบุญเนื่องในวันอาชูรอ มีความเชื่อว่าเป็นเพื่อระลึกถึงท่านนบีฮุหฺ ซึ่งโดยสารเรือเนื่องจากน้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ คิดเป็น

ร้อยละ 40.54 (5) การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะฮฺบาน ผู้ปฏิบัติไม่ทราบถึงเหตุผลเพราะปฏิบัติตามกันมา คิดเป็นร้อยละ 33.24

ความไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลามดังกล่าว เนื่องจากพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ได้ถูกพาดพิงมาเป็นพิธีกรรมทางศาสนา และผู้ปฏิบัติมีความหวังในการได้รับการตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ แต่พิธีกรรมดังกล่าวไม่มีที่มาที่ไปจากบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

ปรากฏการณ์ในลักษณะดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อและการปฏิบัติของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร นั้นบางอย่างตั้งอยู่บนหลักการของศาสนา และบางอย่างผิดเพี้ยนไปจากหลักการ ซึ่งการผิดเพี้ยนในลักษณะดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น อันเนื่องมาจากการเข้ามาของมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยส่วนหนึ่งอพยพมาจากเปอร์เซีย และอีกส่วนหนึ่งจากกลุ่มเชื้อสายมลายูทางตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งการเข้ามาดังกล่าวทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอิสลามกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ (นิรันดร์ ชันชวิธิ, 2543 : 3) จึงทำให้เกิดประเพณีต่าง ๆ มากมาย และไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นหลักการศาสนาที่ถูกต้อง จึงทำให้การปฏิบัติบางส่วนนั้น ไม่อยู่ในหลักการของศาสนาดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม มุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อและความศรัทธาในการที่จะทำให้นั่นนั้นได้รับความใกล้ชิดและความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ โดยการบริจาคที่เป็นอาหารหรือที่เรียกตามประสาชาวบ้านก็คือการทำบุญ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า มุสลิมบางคนมีความประสงค์ที่จะทำบุญแม้ว่าตนเองนั้นจะมีปัจจัยยังชีพอยู่ไม่มากก็ตาม สิ่งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ประสงค์ที่จะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจนในโลกคุณยาแห่งนี้ และเป็นผู้ที่มีความร่ำรวยในผลตอบแทนอัน โลกหน้า ซึ่งเป็นโลกที่ยั่งยืนชั่วนิรันดร์

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างว่า หากเป็นเรื่องของพิธีกรรมทางศาสนา มีความจำเป็นต้องมีที่มาที่ไปจากบทบัญญัติอิสลามที่มีรากฐานมาจากคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ และแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่วนเรื่องของการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป ให้คำนึงถึงบทบัญญัติอิสลามในสิ่งต้องห้ามเท่านั้น ส่วนสิ่งใดที่บทบัญญัติอิสลามมิได้ห้ามไว้ สามารถที่จะคิดค้นเพื่อนำมาปฏิบัติได้อย่างกว้างขวางและไม่ขัดขอบเขตใดๆ

จากการทำบุญทุกชนิดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น แสดงให้เห็นอะไรอยู่อย่างหนึ่งก็คือว่า ชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร นั้นมีความประสงค์ที่จะให้ตนเองนั้น

เป็นผู้ที่ได้รับการโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ จึงพยายามที่จะจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำบุญเพื่อได้รับผลตอบแทนจากพระองค์ หากแต่ว่ามีการทำบุญบางประเภทที่มีความเชื่อและพิธีกรรมที่

ไม่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยการลอกเลียนแบบมาจากศาสนิกอื่น ซึ่งบางครั้งอาจมองว่าไม่เป็นอะไร ทว่าในด้านของหลักการแล้วถือว่าการปฏิบัติดังกล่าวไม่เป็นอนุมัติดังที่ท่านเราะฮ์สูล ﷺ กล่าวว่า

¹³((من تشبه بقوم فهو منهم))

(أبو داود، 1986 : 4031)

ความว่า “ผู้ใดเลียนแบบกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง เขาผู้นั้นย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนนั้น”

(Abu Dawud, 1986 : 4031)

ดังนั้น ความเชื่อหรือความศรัทธาในอิสลามและพิธีกรรมต่างๆ จำเป็นที่จะต้องมีแบบฉบับจากท่านเราะฮ์สูล ﷺ บรรดาเศาะหาบะฮ์ ซึ่งท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้รับรองการปฏิบัติของพวกเขาไว้ และการอีมานที่สมบูรณ์ การปฏิบัติที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความผาสุกทั้งในโลกนี้และโลกหน้า อันเป็นสถานที่พำนักอันถาวรชั้นนิจนิรันดร์

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

(الحشر : 7)

ความว่า “และสิ่งใดที่ท่านเราะฮ์สูลได้นำมาให้พวกท่าน ดังนั้น พวกท่านจงยึดสิ่งนั้นไว้ และสิ่งใดที่ท่านเราะฮ์สูลห้ามพวกท่านจากสิ่งนั้น ดังนั้น พวกท่านจงหลีกเลี่ยงจาก (สิ่งนั้นเถิด)”

(อัลหัชรู:7)

¹³ หะดีษบันทึกโดย Abu Dawud, 1986 : 3130

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมุสลิมในเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

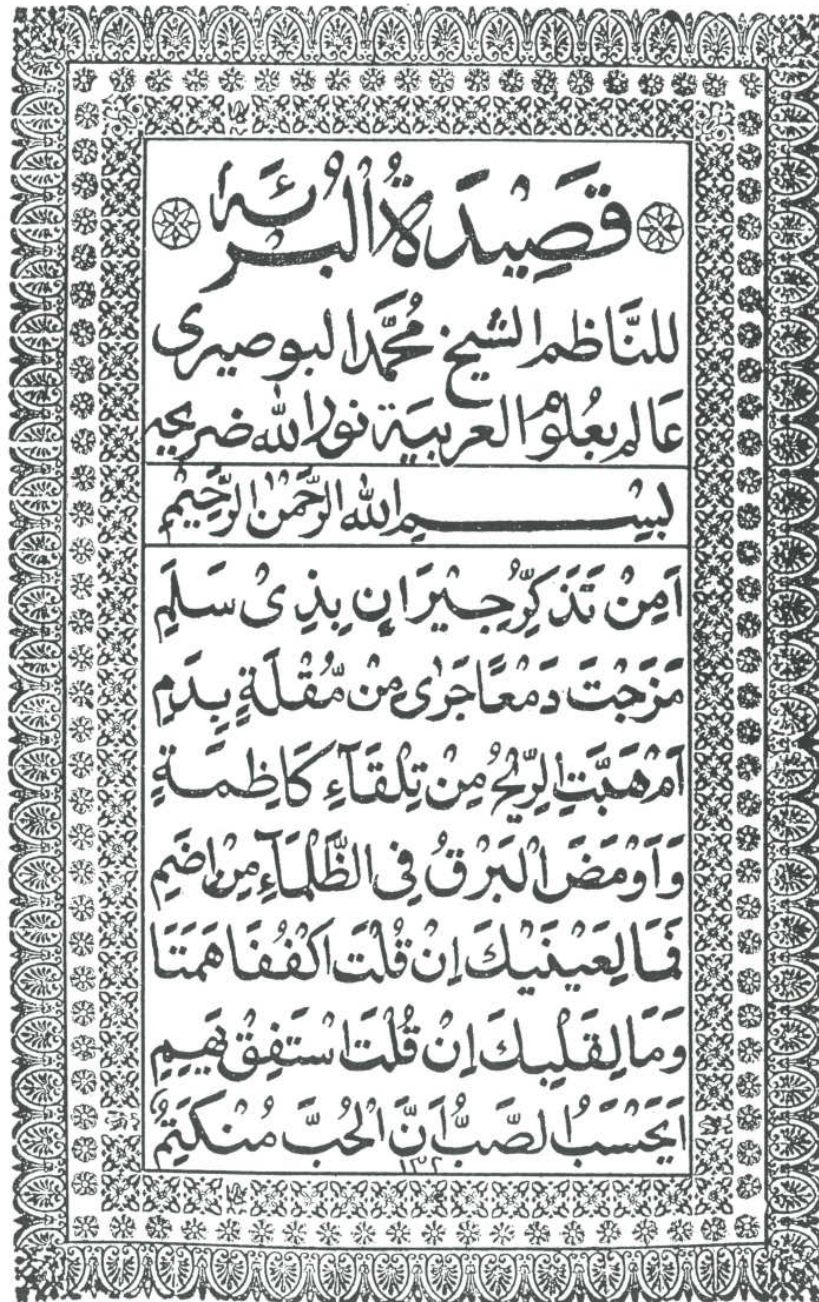
สำหรับการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติการทำพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้ ทั้งๆ ที่บุคคลส่วนใหญ่ในสังคมปฏิบัติกันอยู่ เช่น หัวข้อวิจัย “การไม่ยอมรับต่อพิธีกรรมศาสนาของชาวมุสลิมในสังคม”

2. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก โดยเลือกศึกษาแบบพิธีกรรมที่เฉพาะเจาะจง เช่น การทำมาลิดให้แก่ท่านนบีในปัจจุบัน เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

3. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ในกลุ่มประชากรที่แตกต่างออกไป เช่น มุสลิมในท้องถิ่นอื่นๆ โดยเฉพาะสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรมเหล่านี้กันอย่างแพร่หลาย

4. และประการสุดท้ายควรทำการวิจัยที่เกี่ยวกับเหตุผลจากการประกอบพิธีกรรมตามบรรพบุรุษ เช่น หัวข้อวิจัย “ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมตามบรรพบุรุษ”

١٧ إِنَّ الطَّعَامَ يُقْوَىٰ شَهْوَةَ النَّهْمِ
 وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تَهْمَلَهُ شَبَّ عَلَىٰ
 ١٨ حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَفْطِمُهُ يَنْفَطِمِ
 فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَازِرَانَ تَوَلِّيَهُ
 ١٩ إِنَّ الْهَوَىٰ مَا تَوَلَّىٰ يَصِمُ أَوْ يَصِمِ
 وَرَاعِيهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ
 ٢٠ وَإِنْ هِيَ اسْتَحْلَتِ الْمَرْعَىٰ فَلَا تَسِيمِ
 كَمْ حَسَنَتْ لَذَّةَ الْمَرْءِ قَايِلَةً
 ٢١ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدِرْ أَنَّ السَّمَّ فِي الدَّسِيمِ
 وَأَخْشَىٰ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعِ
 ٢٢ قُرْبِ مَخْمَصَةٍ شَرُّ مِنَ النَّخْمِ
 وَأَسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدَامَتَا
 ٢٣ مِنْ الْمَحَارِمِ وَالزَّمْحِمِيَةِ النَّدِيمِ
 وَخَالِفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَأَعِصِمَا

24 وَإِنْ هُمَا مَخْضَاكَ النَّصْرَ فَإِنَّهُمْ
 وَلَا تُطْعَمُ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا
 25 فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصِيمِ وَالْحِكْمِ
 26 اسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِنْ قَوْلٍ بِلاَ عَمَلٍ
 لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لِيَذِي عَقِيمٍ
 27 أَمْرُكَ الْخَيْرُ لِيَكُنْ مَا أَمَرْتُ بِهِ
 وَمَا اسْتَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِيمِ
 28 وَلَا تَزُودُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً
 29 وَلَمْ أَصِلْ سِوَى فَرِيضٍ وَلَمْ أَصِمْ
 ظَلْتُ سُنَّةً مَنْ أَحْيَى الظَّلَامَ إِلَى
 29 أَيْ اسْتَكْتُ قَدْ مَاهُ الضَّرْمِ مِنْ وَرِيمِ
 30 وَشَدَّ مِنْ سَعْبٍ أَحْشَاءَهُ وَطَوَى
 تَحْتَ الْيَجَارَةِ كَثْمًا مُتْرَفَ الْأَدِيمِ
 وَرَأَوْدَتُهُ الْجِبَالَ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبِ

31 عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمٍ

وَآكَدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضُرُورَتُهُ

32 إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعَصِيمِ

وَكَيفَ تَدْعُوا إِلَى الدُّنْيَا ضُرُورَةٌ مِّنْ

33 تَوْلَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

حَمْدُ سَيِّدِ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ

34 وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عُرْبٍ وَمِنْ عَجَمٍ

نَبِيَّنَا الْأَمْرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ

35 أَبَرَّ نِيَّ قَوْلٍ لِأَمْنِهِ وَلَا نَعَمٍ

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ

36 لِكُلِّ هَوَلٍ مِّنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمٍ

دَعَا إِلَى اللَّهِ فَالْمُسْتَسْكُونُ بِهِ

37 مُسْتَسْكُونٌ بِحَبْلِ غَيْرِ مُفَصِّمٍ

فَاقِ النَّبِيِّنَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ

38 وَلَمْ يُدَانُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ
 وَكُلُّهُمْ مِّنْ رَّسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ
 39 عَرَفًا مِّنَ الْبَحْرِ أَوْ شَفَاءً مِّنَ الدِّيمِ
 وَوَاقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ
 40 مِّنْ نَّقْطَةِ الْعِلْمِ أَوْ مِّنْ شَكْلَةِ الْحِكْمِ
 فَهُوَ الَّذِي تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُورَتُهُ
 41 ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِيبًا بَارِئًا لِلنَّسَمِ
 مِنْزَرَهُ عَنْ شَرِيكَ فِي تَحَاسِينِهِ
 42 فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمٍ
 دَعَا مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمْ
 43 وَأَحْكُمُ بِمَا شِئْتُمْ مَدْحًا فِيهِ وَأَحْكُمِ
 فَانْسُبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتُمْ مِنْ شَرَفٍ
 44 وَأَنْسُبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتُمْ مِنْ عِظَمٍ
 فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ

45 حَدُّ فَيُعْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ يَفِيحُ
 لَوْ نَاسَبَتْ قُدْرَهُ آيَاتُهُ عِظْمًا
 46 أَحْيَى اسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسُ الرَّمِيمِ
 لَمْ يَمْتَحِنَّا بِمَا تَعَى الْعُقُولُ بِهِ
 47 حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهْمِ
 أَعَى الْوَرَى فَهُمْ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى
 48 لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ مِنْهُ غَيْرُ مُنْقِجِمِ
 كَالشَّمْسِ تَطْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعْدِ
 49 صَغِيرَةٍ وَتُكَلِّ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمِ
 وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ
 50 قَوْمٌ نِيَامُ تَسْلُوَا عَنْهُ بِالْحُلْمِ
 فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّ بَشَرَ
 51 وَأَنَّ خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ
 وَكُلُّ أَيِّ أَنْبِي الرُّسُلِ الْكِرَامِ هَمَّا

52 فَايَّمَا اقْتَصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ
 فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلِ مُمَكِّ وَأَكْبَهَا
 53 يُظْهِرُنْ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ
 أَكْرَمُ مَخْلُقِ نَبِيِّ زَاتِ حُلُقُ
 54 يَا حُسَيْنَ مُشْتَبِلِ بِالْبَشْرِ مُتَّسِمِ
 كَالزَّهْرِ فِي شَرْفٍ وَالبَدْرِ فِي شَرْفِ
 55 وَالبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالدَّهْرِ فِي هِمَمِ
 كَأَنَّهُ وَهَوْفُ رُدِّي جَلَالَتِهِ
 56 فِي عَسْكَرِ حَيْنَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمِ
 كَأَنَّمَا اللُّوْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدَفِ
 57 مِنْ مَعْدِنِي مَنْطِقِ مِثْنِهِ وَمَبْتَسِمِ
 لِطِيبِ يَعْدِلُ تَرْبَا ضَمَّ اعْظَمَهُ
 58 طُوبَى لِمَنْ تَشِيقَ مِثْنَهُ وَمَلَّتْ نَمِي
 أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَنِ طِيبِ عُنْصُرِهِ

59 يَا طَيْبَ مُبْتَدَأِ مَنَّهُ وَحُتِّمِ
 يَوْمَ تَفْرَسَ فِيهِ الْفُرْسُ أَنَّهُمْ
 60 قَدْ أَنْذَرُوا بِجُلُودِ الْبُؤْسِ وَالنِّقَمِ
 وَبَاتَ أَيَّوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُصَدِّعٌ
 61 كَشْمَلِ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرِ مَلْتِمِ
 وَالنَّارِ خَامِدَةٌ الْأَنْفَاسِ مِنْ أَسْفِ
 62 عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ
 وَسَاءَ سَاوَةٌ أَنْ غَاضَتْ بِحَيْرَتِهَا
 63 وَرَدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِينَ ظَمِي
 كَانَ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَدِ
 64 حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمِ
 وَاجْتَنُّ نَهْتِفُ وَالْأَنْوَارِ سَاطِعَةٌ
 65 وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنَى وَمِنْ كَلِمِ
 عَمُوا وَصَمُوا فَأَعْلَانُ الْبَشَائِرُ

66 تَسْمَعُ وَبَارِقَةٌ الْإِنْدَارُ لَمْ تَسْمِعِ
 مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ
 67 بَانَ دِينَهُمُ الْمُعْوَجَّ لَمْ يَقُمْ
 وَبَعْدُ مَا عَايَنُوا فِي الْأُفُقِ مِنْ شَهْبٍ
 68 مُنْقِضَةٌ وَفَقَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنِيمٍ
 حَتَّى غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ
 69 مِنَ الشَّيَاطِينِ يَفْنَوْا ثَرْمُنْهَزِيمٍ
 كَانَهُمْ هَرَبًا أَبْطَالَ أَبْرَهَةَ
 70 أَوْ عَسْكَرًا بِالْحَضِي مِنْ دَاخِئِهِ رُؤْيَى
 نَبْدًا يَبِ بَعْدَ تَسْبِيهِ بِبَطْنَيْهَا
 71 نَبْدَ الْمَسِيحِ مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ
 جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً
 72 تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَى سَاقٍ يَدًا قَدَمِ
 كَانَتْ مَاسَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

73 فَرُوعُهُا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ فِي اللَّقِيمِ
 مِثْلُ الْغَمَامَةِ أَنَّى سَارَ سَائِرَةٌ
 74 تَقِيهِ حَرٌّ وَطَيْبٌ لِلْهَجِيرِ حَبِي
 أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ إِنَّ لَهُ
 75 مِنْ قَلْبِهِ نِسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسِيمِ
 وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ
 76 وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكِفَارِ عَنهُ عَيْبِي
 فَالْصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدْقُ لَمْ يَرَبَا
 77 وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرْمِ
 ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعُنْكَبُوتَ عَلَى
 78 خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسَجْ وَلَمْ تَحْمِ
 وَقَايَةَ اللَّهِ أَعْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ
 79 مِنْ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأَطْمِ
 مَا سَامِنِي الدُّهُضِيمَا وَأَسْتَجَرْتُ بِهِ

86 إِنْ أَوَّلَتْ جِوَارِمِنَهُ لَمْ يُضْمِ
 وَلَا التَّمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِي
 87 إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلِمٍ
 لَا تُنْكِرُ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ
 82 قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنْمِ
 فَذَا كَجَيْنٍ بُلُوغٍ مِنْ تَبْوَتِهِ
 83 فَلَيْسَ يُنْكِرُ فِيهِ حَالُ مُحْتَلِمٍ
 تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحَى بِمُكْتَسَبِ
 84 وَلَا نَبِيٍّ عَلَى غَيْبِ بِيَمْتِهِمْ
 كَمَا أَبْرَأْتُ وَصَبَّأَ بِاللَّيْلِ رَاحَتُهُ
 85 وَأَطْلَقْتُ أَرْبَابًا مِنْ رَبْقَةِ اللَّحْمِ
 وَأَحْيَيْتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ
 86 حَتَّى حَكَّتْ عُرَّةٌ فِي الْأَعْصِرِ الدُّهْمِ
 بِيَعَارِضٍ جَادًا وَخِلَتْ الْبَطَاحَ بِهَا

87 سَيِّبًا مِّنَ الْيَمِّ أَوْ سَيْدًا مِّنَ الْعَرَمِ
 دَعَيْنِي وَوَصِّفِي آيَاتٍ لَهُ ظَهَرَتْ
 88 ظُهُورَنَا رِالِقِرَى لَيْلًا عَلَى عَلِمٍ
 فَالذُّرِّيَّةُ دَادُ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَظِمٌ
 89 وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَظِمٍ
 فَمَا قَطَّأَ أَوْلُ أَمَالِ الْمَدِيحِ إِلَى
 90 مَا فِيهِ مِنْ كَرِيمِ الْأَخْلَاقِ وَالشَّيْمِ
 آيَاتٍ حَقٌّ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثَةٌ
 91 قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمُوصُوفِ بِالْقَدْرِ
 لَمْ تَقْتَرِنُ بِزَمَانٍ وَهِيَ تَحْيِيرُنَا
 92 عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِزْمِ
 دَامَتْ لَدَيْنَا فَاقَتْ كُلَّ مُعْجَزَةٍ
 93 مِّنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدْمِ
 مُحْكَمَاتٌ فَمَا يَبْقَيْنَ مِنْ شُبُهَةٍ

لِيُنِي شِقَاقَ وَلَا يَبْغِينَ مِنْ حَكِيمٍ ٩٤
 مَا حُورِبَتْ قَطُّ لِأَعَادٍ مِنْ حَرْبٍ ٩٥
 أَعَدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقَى السَّلَامِ ٩٥
 رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوَى مَعَارِضِهَا ٩٦
 رَدَّ الْعُيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ ٩٦
 لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدِهِ ٩٧
 وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيَمِ ٩٧
 فَلَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا ٩٨
 وَلَا تُسَامَعُ عَلَى الْإِكْتَارِ بِالسَّامِ ٩٨
 قَرَّتْ بِهَا عَيْنٌ قَارِيَهَا فَقُلْتُ لَهُ ٩٩
 لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللَّهِ فَاغْتَصِمِ ٩٩
 إِنَّ تَتْلُهَا خَيْفَةً مِنْ حَرِّ نَارِ لُظَى ١٠٠
 أَطْفَاتِ حَرِّ لُظَى مِنْ وَرْدِهَا الشَّيْبِ ١٠٠
 كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيِضُ الْوُجُوهَ بِهِ ١٠٠

١٥١ مِّنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاؤَهُ كَالْحُمِيمِ
 وَكَالِصِّرَاطِ وَكَالِيزَانَ مَعْدِلَةً
 ١٥٢ فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقْمُرْ
 لَا تَعْجَبَنَّ لِحُسُودِ رَّاحٍ يُنْكِرُهَا
 ١٥٣ تَجَاهِلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَرِيمِ
 قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَلٍ
 ١٥٤ وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ
 يَا خَيْرَ مَنْ يَسْتَمُّ الْعَاقُونَ سَاحَتَهُ
 ١٥٥ سَعِيًّا وَفَوْقَ مَثُونِ الْأَيْتِي الرُّسُومِ
 وَمَنْ هُوَ الْآيَةَ الْكُبْرَى يُعْتَبِرِ
 ١٥٦ وَمَنْ هُوَ النُّعْمَةَ الْعُظْمَى يُعْتَنِمْ
 سَرِيَتْ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ
 ١٥٧ كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَلَجٍ مِّنَ الظُّلَمِ
 وَبِتَّ تَرْقَى إِلَى أَنْ نَبَلَّتْ مَنَزِلَةً

مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ أَمْ تُدْرِكُهُ وَلَمْ يُشْرِكْ ١٠٨
 وَقَدْ مَتَّكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا ١٠٩
 وَالرُّسُلِ تَقْدِيمَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 وَأَنْتَ تَحْتَرِقُ السَّبْعَ الطَّبَاقِ بِهَيْمُ ١١٠
 فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعِلْمِ
 حَتَّى إِذَا لَمْ تَدْعُ شَأْنًا وَالْمُسْتَبِقِ ١١١
 مِنَ الدُّيُورِ وَلَا مَرْقِي لِسْتَيْمِ
 خَفَضَتْ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ ١١٢
 نُودِيَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُرِّ وَالْعَلِيمِ
 كَيْمَا تَفُوزَ بِوَصِيلِ آيٍ مُسْتَتِرٍ ١١٣
 عَنِ الْعُيُونِ وَسِيرَ آيٍ مُكْتَمِ
 فَحَزَّتْ كُلَّ فَنَاءٍ غَيْرِ مُشْتَرِكٍ ١١٤
 وَجُزَّتْ كُلَّ مَقَامٍ غَيْرِ مُزْدَجَمِ
 وَجَلَّ مَقْدَارُ مَا وُلِّيتَ مِنْ رُتَبِ

وَعَزَّادُ رَاكٍ مَا أُوْلِيَتْ مِنْ نِعَمٍ ١١٥
 بُشْرَى لَنَا مَعُشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا ١١٦
 مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِيمٍ
 لَمَّا دَعَى اللَّهُ دَاعِيَنَا لِطَاعَتِهِ ١١٧
 يَا كَرِيمَ الرَّسُولِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ
 وَاعْتَقْتُ قُلُوبًا لِعِدَى أَنْبَاءِ بَعْثَتِهِ ١١٨
 كَتَبْنَا أَجْفَلَتْ عُقْلًا مِنَ الْغَنَمِ
 مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرِكٍ ١١٩
 حَتَّى حَكَّوْا بِالْقَنَا الْحَمَامَا عَلَى وَضِيمٍ
 وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغِيْبُطُونَ بِهِ ١٢٠
 أَشْدَاءُ شَالَتْ مَعَ الْعُقْبَانِ وَالرَّحْمِ
 تَمْضَى اللَّيَالِي وَلَا يَدْرُونَ عِدَّتَهَا ١٢١
 مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرْمِ
 كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ جَلَّ سَاحَتُهُمْ ١٢٢

يَكُلُّ قَرْمٍ إِلَى حِمَا الْعِدَى قَرْمٍ ١٢٢
 يَجْرُجُ رَحْمِيْسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ ١٢٣
 تَرْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمٍ ١٢٤
 مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِلَّهِ مُحْتَسِبٍ ١٢٥
 يَسْطُورُ أَمْسَاتٍ صِدْلٍ لِكُفْرٍ مُصْطَلِمٍ ١٢٦
 حَتَّى غَدَتْ مِلَّةُ الْإِسْلَامِ وَهِيَ هَلْمٌ ١٢٧
 مِنْ بَعْدِ غَرْبَتِهَا مَوْصُولَةٌ الرَّجْمِ ١٢٨
 مَكْفُولَةٌ أَبَدًا مِنْهُمْ بِخَيْرِ آبٍ ١٢٩
 وَخَيْرٍ بَعْدِ فَلَمْ تَيْتُمْ وَلَمْ تَيْتُمْ ١٣٠
 هُمُ الْجِبَالُ فَسَلُّ عَنْهُمْ مُصَادِمَهُمْ ١٣١
 مَا ذَا رَأَوْا مِنْهُمْ فِي كَيْمِ مُصْطَلِمٍ ١٣٢
 وَسَلُّ حَنِينًا وَسَلُّ بَدْرًا وَسَلُّ أَحَدًا ١٣٣
 فَصُولَ حَتْفٍ لَهُمْ أَدَهَى مِنَ الْوَجْمِ ١٣٤
 الْمُصْدِرِي الْبَيْضِ حُمُرًا بَعْدًا وَرَدَتْ ١٣٥

١٢٩ مِنْ الْعِدَى كُلِّ مُسَوِّدٍ مِنَ اللَّيْمِ
 وَالْكَاتِبِينَ بِسْمِ الْخَطِّ مَا تَرَكْتُ
 ١٣٠ أَقْلَامُهُمْ حَرْفٌ جُيْمٌ غَيْرُ مُعْجِمِ
 شَاكِي السِّلَاحِ لَهُمْ سِيَمَاتٌ بِزُهُمِ
 ١٣١ وَالْوَرْدُ دِيمَةٌ زُبُ السِّيَمَانِ السَّلَامِ
 هُدًى إِلَيْكَ رِيَاحُ النَّصْرِ نَشْرُهُمْ
 ١٣٢ فَحَسْبُ الزُّهْرَانِ الْأَكْمَامِ كُلُّ كَبِي
 كَانَهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبَتْ رَبِّي
 ١٣٣ مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَأَمِنْ شِدَّةِ الْحُزْمِ
 طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَى مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا
 ١٣٤ مَا تَفَرَّقَ بَيْنَ الْبُهْمِ وَالْبُهْمِ
 وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللَّهِ نَصْرَتُهُ
 ١٣٥ إِنْ تَلَقَّه الْأَسَدُ فِي أَجَامِهِمَا تَجْمِ
 وَلَنْ تَرَى مِنْ وَلِيِّ غَيْرِ مُتَّصِرِ

بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوِّ غَيْرِ مُنْقَصِيمٍ ١٣٦
 أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ
 كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجْمَرٍ ١٣٧
 كَمَا جَدَلَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ مِنْ جَدَلٍ
 فِيهِ وَكَمُ خَصَمِ الْبُرْهَانِ مِنْ خَصِيمٍ ١٣٨
 كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُجْزَاةٌ
 فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّادِيْبِ فِي الْيَتِيمِ ١٣٩
 خَدَمْتُهُ بِمَدِيحٍ اسْتَقِيلُ بِهِ
 ذُنُوبَ عُمَرُ مَضَى فِي الشَّعْرِ وَالْخَدَمِ ١٤٠
 إِذْ قَلْدَانِي مَا تَحْتَى عَوَاقِبُهُ
 كَانَتْ بِي بِهِيَ مَا هَدَى مِنْ النِّعَمِ ١٤١
 أَطَعْتُ عَنِّي الصَّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا
 حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْأَشَامِ وَالنَّدَمِ ١٤٢
 فَيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تَجَارَتِهَا

143 لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالْدُنْيَا وَلَمْ تُسْمِعْ
 وَمَنْ يَبِعْ أَجْلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهِ
 144 يَبِينُ لَهُ الْغَابُنُ فِي بَيْعِهِ وَفِي سَلَامٍ
 إِنَّ آتِ ذُنُوبًا قَدْ عَاهَدْتَنِي بِمُتَّقِضٍ
 145 مِنَ النَّبِيِّ وَالْحَبْلِي بِمُنْصَرِمٍ
 فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَّتِي
 146 مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْ فِي الْخَلْقِ بِالذِّمِّ
 إِنَّ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَارِدِي أَخَذًا بِيَدِي
 147 فَضْلًا وَالْأَفْقُدُ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ
 حَاشَا أَنْ يَجْرَمَ الرَّاحِي مَكَارِمُهُ
 148 أَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمٍ
 وَمَنْ ذَا لَزِمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ
 149 وَجَدْتُهُ لِحَلَا صِي خَيْرٍ مُلْتَزِمٍ
 وَلَنْ يَفُوتَ الْغِنَى مِنْهُ يَدًا تَرَبَّتْ

١٥٥ إِنَّ الْحَيَايُنِبْتَ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكْمِ
 وَلَمْ أُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي أَقْطَفْتُ
 ١٥٦ يَدَا زَهْرِي مِمَّا أَتَيْتَنِي عَلَيْهِ
 يَا أَكْرَمَ الْخَالِقِ مَا لِي مِنْ الْوُذُوبِ
 ١٥٧ سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِيمِ
 وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللَّهِ جَاهُكَ بِي
 ١٥٨ إِذِ الْكَرِيمِ تَجَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ
 فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا
 ١٥٩ وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ الْوُجُهِ وَالْقَلَمِ
 يَا نَفْسَ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ
 ١٦٠ إِنَّ الْكِبَايُورِي فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمِيمِ
 لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِينَ يَقْبِلُهَا
 ١٦١ تَأْتِي عَلَى حَسْبِ الْعِصْيَانِ فِي الْقِسْمِ
 يَا رَبِّ وَاجْعَلْ رَجَائِي غَيْرَ مُنْعَكِسِ

لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِي غَيْرَ مُجْزَمٍ ١٥٢
 وَالطُّفُفُ يَعْبُدُكَ فِي الدَّارَيْنِ إِنَّ لَكَ ١٥٣
 صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْأَهْوَالُ يَنْهَزِمُ ١٥٤
 وَأُذُنٌ لِيُحِبَّ صَلَاةَ مَنْكَ دَائِمَةً ١٥٥
 عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍ وَمُسْتَجِمٍ ١٥٦
 وَالْأَيْلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ لَهُمْ ١٥٧
 أَهْلُ التَّقَى وَالنَّقَى وَالْإِحْلَامِ وَالْكَرَمِ ١٥٨
 مَا رَحَّتْ عَذَابَاتِ الْبَانِ رِيحًا صَبَا ١٥٩
 وَأَطْرَبَ الْعَيْسَ حَادِي الْعَيْسِ بِالنَّعْمِ ١٦٠

บทกลอน

“บุระอะฮฺ” หรือ “บุรดะฮฺ”

ประพันธ์โดย : ชัยคุ มุฮัมมัด อัล-บุทีรี

ผู้เชี่ยวชาญอักษรศาสตร์อาหรับ

ขออัลลอฮฺทรงโปรดแก่กุบรู (สุสาน) ของท่าน

ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ

ผู้ทรงกรุณาปรานี-ผู้ทรงเมตตาเสมอ

1. เพราะคิดถึงคนใกล้บ้านที่ “ซัสละม” หรือ จึงทำให้น้ำตาไหลสรินลุดังสายเลือด
2. หรือว่าเป็นเพราะลมพัดร้ายพามาจาก “กาซิมะฮฺ” แล้วฟ้าแลบจากหุบเขาอิฎอุม ท่ามกลางความมืดกันแน่
3. อะไรจะเกิดกับดวงตาทั้งคู่ของเจ้า ถ้าบอกให้หยุดร้องไห้ และอะไรจะเกิดกับดวงใจของเจ้า ถ้าบอกให้ตื่นจากความหลง
4. คนที่มีรักนั้น จะคิดปกปิดความรักไว้ลึอยู่หรือ –

- ทั้งที่น้ำตาไหลพราก และหัวใจเร้าร้อนดุจไฟเผา

5. ถ้าปราศจากความรัก น้ำตาคงไม่ไหลนองอื่นแก่ ยามลี้ภัยลับไม่ลง เพราะคิดถึงทิวเขา
ลำเนาไพร
6. เจ้าจะปฏิเสธความรักได้อย่างไร เมื่อประจักษ์ชัดว่า น้ำตาก็อาบแก้ม ร่างกายก็ผ่ายผอม
7. ความโศกประจักษ์ชัด เพราะคราบน้ำตาเป็นทาง-บนแก้มทั้งสอง มองเห็นความสลด
8. ถูกแล้ว...เงาของคนรักมาหลอกหลอน ทำให้นอนไม่หลับ อันความรักย่อมมีหวานขม
คละเคล้ากันไป
9. โอ-ผู้ตำหนิฉันว่า หลงรักคนจากบ่อนี้ชั่วเราสุ! โปรดเห็นใจเถอะ-ถ้าท่านมีใจเป็นธรรม
คงไม่ตำหนิดอก
10. ท่านรู้สภาพของฉันดี ความลับของฉันปิดใครไม่มีแล้ว --

- และโรคของฉันไม่มีใครรักษาหาย

11. ท่านเตือนฉันอย่างบริสุทธิ์ใจ แต่ฉันไม่เชื่อฟัง เพราะความรักทำให้หูหนวก
12. ฉันกล่าวหาว่า สังฆารมณ์อิจฉา ทั้ง ๆ ที่ข้อเตือนจากสังฆารมณ์เหลวไหลเลย
- ✓ 13. จิตใจอันทรามของฉันไม่ยอมรับฟัง เพราะมันโง่เขลาต่อคำเตือนของผู้แก่เฒ่า
- ✓ 14. มันไม่เคยเตรียมความดีไว้รับรองแขก ที่มาปรากฏอยู่บนศีรษะแล้ว (หมายถึงแก่ตัวแล้ว ยังไม่คิด) อย่างไม่ละอาย
- ✓ 15. หากฉันจะรู้ล่วงหน้าว่า มันไม่ให้เกียรติผู้ต่ำต้อยแล้วไซ้ร้ ฉันจะต้องซ่อนความลับไว้ไม่ให้ใครรู้
- ✓ 16. ใครเล่าจะช่วยฉันดับพิษของจิตใจ สิ่งที่เขาใช้ยังเทียบดับความทุกข์ของม้า
- ✓ 17. ท่านอย่างมุ่งทำชั่วเพื่อจัดกิเลส -

- เพราะแท้จริงอาหารนั้นแหละเพิ่มความตะกตะแก่คนเรา

- ✓ 18. จิตใจเปรียบเสมือนทารกน้อย หากท่านละเลย เขาย่อมชอบดูคนมมาจนโตใหญ่ แต่ถ้าหย่านมมาแต่เล็กก็หย่าได้
- ✓ 19. จงตัดกิเลสเสีย และพึงระวังอย่าคล้อยตาม หากปล่อยให้กิเลสเป็นใหญ่แล้วมันต้องงั้นง่า หรือไม่มีสร้างความสำเร็จให้
- ✓ 20. พึงระวังจิตใจ อย่าปล่อยให้คิดสิ่งใดจนหลง มิฉะนั้นจะถอนใจไม่ออก
- ✓ 21. คนเราตายมามากต่อมากแล้ว เพราะหลงในรสอร่อย โดยหารู้ไม่ว่า มียาพิษซ่อนไว้ในของนั้น
- ✓ 22. พึงกลัวความผันแปรของใจในขณะหิวโหย หรืออิมแปร์i บางทีท้องแห้งร้ายกาจกว่าท้องกาง
- ✓ 23. จงหลั่งน้ำตาออกมาจากดวงตาที่สิ้นด้วยความชั่ว และจงป้องกันเหตุแห่งความเสียใจเถิด
- 24. จงชินใจตัวเอง และมารร้ายให้ได้ -

- แม้มันทั้งสองจะชักนำท่าน ก็จงกล่าวหามันเสีย

25. อย่าเชื่อมั่น เพราะหนึ่งเป็นศัตรู อีกหนึ่งเป็นดั่งบงการ ท่านย่อมรู้อุบายของมันทั้งสอง
- ✓ 26. มันขอลงมือต่ออัลลอฮ์หลังจากที่พูดแล้วไม่ทำ แท้จริง! มันอยู่ในตระกูลของกนหมันเสียแล้ว
- ✓ 27. มันใช้ให้ท่านทำดี แต่ตัวเองไม่ทำ ดังนั้น! คำว่า "จงทำดี" ของมันจึงไม่มีคุณค่า
- ✓ 28. ก่อนตาย มันไม่เคยสะสมเรื่องสุนัต และมันไม่ทำละหมาดหรือถือศีลอด นอกจากสิ่งที่เป็นเท่านั้น
29. มันสร้างมลทินให้แก่แบบฉบับของผู้เคยยืนละหมาดยามค่ำคืนจนเท้าบวม (คือท่านนบี - ศ็อลฯ) เสียแล้ว
30. ท่าน (นบี) เคยเอาหินถ่วงท้อง และใช้หนังหุ้มลาดเอว บรรเทาความหิวโหยมาแล้ว
31. ขุนนางสูงได้ไอ้โสมท่านให้หาความสุขจากทองคำ -

- แต่ท่าน (นบี) ก็มิสนใจโดยสิ้นเชิง

32. เมื่อขัดสนปานใด ท่านก็ยืนหยัดอยู่ในความมั่งคั่งน้อย ภาวะขัดสนหากกระเทือนผู้ทรงธรรมไม่
33. ภาวะคับแค้นจะโน้มท่านให้โยกตัวกับโลกีย์ได้อย่างไร แม้ปราศจากท่าน โลกนี้หามีไม่
- ✓ 34. "มุฮัมมัด" เป็นวีรบุรุษของทั้งสองโลก เป็นวีรบุรุษของมนุษยและญิน อีกทั้งของอาหรับและชนชาติอื่น
- ✓ 35. เป็นนบีของเราผู้ออกคำสั่งใช้-ห้าม ไม่มีใครน่วมนวลท่า เมื่อท่านกล่าวคำ..."อย่า"...หรือ..."ถูกแล้ว"
- ✓ 36. ท่านเป็นที่รักของทุกคน เป็นที่หวังในความช่วยเหลือ เมื่อมีภัยพิบัติ
37. ท่านเรียกร้องไปหาอัลลอฮ์ ผู้ที่เชื่อมั่นในคำเรียกร้องดังกล่าว เท่ากับยึดเชือกที่ไม่มีวันขาด
38. ท่านเหนือกว่านบีทั้งหลาย ทั้งรูปร่าง และมรรยาท -

- ไม่มีใครเทียบเท่าในความรู้และความอาวุ

39. นบิต่าง ๆ ย่อมอาศัยวิชาจากท่าน**รชูลลอส** มันเป็นการดักเอาจากทะเล หรือหยดหนึ่ง ของน้ำฝนเท่านั้น
40. สูงสุดของนบิต่าง ๆ ในด้านวิชา เป็นเพียงหน่วยเดียว หรือสระเดียวจากข้อความที่เป็น วิชาการของท่าน
41. ท่านเป็นผู้สมบูรณ์ทั้งภายในและภายนอก ต่อมาพระผู้ทรงสร้างสรรพสิ่ง ได้ตั้งเป็น ผู้ใกล้ชิด
42. ท่านปราศจากผู้เทียบเคียงในความงาม แก่นแท้แห่งความงามในตัวท่านไม่ถูกแบ่ง
43. จงทิ้งคำอ้างของ**วีศรอนี**เกี่ยวกับบิของเขาดีย และจงสรรเสริญท่านตามปรารถนา อย่างผู้มีปัญญา
44. ให้อ้างไปยังตัวท่านตามความพอใจเรื่องเกียรติยศ และเรื่องศักดิ์ศรี ก็ให้อ้างไปยังตัว ท่านได้ตามความพอใจเช่นกัน
45. เพราะความเฉลียวของ **"รชูลลอส"** ไม่มีขอบเขต --

•
- ที่ไหนเราจะสรรหาคำพูดมาเปรียบได้

46. หากหลักฐานแห่งความยิ่งใหญ่ สมกับศักดิ์ศรีจริง ๆ ของท่านแล้ว ไซ้ร้ ชื่อของท่านเท่านั้น จะทำให้คนตายคืนชีพมาได้
47. ท่านไม่เคยทำให้ปัญหาของเรามืด แต่ท่านพยายามปกป้องกันเรา ดังนั้น! เราจึงไม่เคยสงสัยหรือหลง
48. ไม่มีใครรู้ซึ่งในตัวท่านนบึช ได้ ไม่ว่าผู้อยู่ใกล้หรือไกล เขาจะต้องยอมจำนน
49. เปรียบเหมือนดวงตะวัน จะมองเห็นเด็กเมื่ออยู่ไกล และมันทำให้ตาพร่าเมื่ออยู่ใกล้
50. บรรดาพวกที่นอนแอดแต่สิ้นเกินท่านเท่านั้น จะเข้าถึงความจริงของท่านได้อย่างไรในโลกนี้
51. เพราะอย่างมากที่สุดก็รู้ว่าท่านเป็นปุถุชน ท่านเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐสุดเท่านั้น
52. ความรู้ทุกอย่างที่บรรดาศาสนิกมานั้น -

- เป็นมาจากการติดต่อระหว่างศาสตร์เหล่านั้นกับรัศมีของท่าน

53. ดังที่! ท่านนบีฯ จึงเป็นดวงตะวัน ศาสตร์ต่าง ๆ จึงเป็นดวงดาวซึ่งจะส่องแสงให้มนุษย์เห็นถึงในยามค่ำคืน
54. การบันดลให้นบีฯ เกิดช่วงสูงเกียรติอะไรอย่างนั้น เปรียบพร้อมไปด้วยมรรยาท งาน ทั้งรูปร่างและใบหน้า
55. งานเหมือนดอกไม้ สูงเกียรติเหมือนดวงเดือน ใจกว้างดังทะเล และแน่วแน่ต่อทุกเวลา
56. เป็นหนึ่งในความยิ่งใหญ่ ท่านจะเห็นว่าคล้ายกับแม่ทัพในกองทัพ หรือผู้นำในหมู่ชน
57. หรือเปรียบเหมือนไข่มุกในหีบประดับ ยามท่านแย้มปากพูด หรือยิ้มสรวล
58. ไม่มีที่ใดจะหอมกรุ่นไปกว่าดินที่สุสานของท่าน เป็นที่น่ายินดีแก่ผู้ใดคบถ้อยและผู้ใดจูบ
59. วันเกิดของท่านเผยให้เห็นความบริสุทธิ์ผู้ส่งของท่านอย่างชัด —

- ขอสรุปผู้เป็นที่เริ่มและผู้เป็นที่สุดท้าย

60. เป็นวันซึ่งพวกฟารีซีจะคาดการณืได้ว่า พวกเขาก็ตอนถึงภัยพิบัติเข้าแล้ว
61. ราชวังของจักรพรรดิต้องแตกเป็นเสี่ยง ๆ เหมือนบอกเหตุว่า ความเป็นปึกแผ่นจะต้องสลายลงแล้ว
62. ไฟที่บูชาพลันดับลง น้ำในแม่น้ำพลันแห้งเหือดไปสิ้น เพราะความเศร้าสลด
63. เมืองชาวต้องทรุดหนัก ทะเลสาบเหือดแห้ง ผู้นำน้ำต้องกลับไปด้วยความโกรธ เพราะกระหายน้ำ
64. ถ้ายกกับว่าไฟกลายเป็นน้ำ (เมื่อดับลงก็เย็น) และน้ำกลายเป็นไฟร้อนระอุ (เมื่อน้ำแห้งก็ทำให้ร้อน)
65. พวกยูดาห์ก็อีกทีก็ แสงต่างเจิดจ้าขึ้น เมื่อความจริงปรากฏขึ้นจากความหมายและคำพูดต่าง ๆ
66. พวกฟารีซีเหมือนกับหุนหวก-ตาบอด -

- ดังนั้น! ถ้าประกาศ (ว่าในปี๕ เกิด) พวกเขาจึงไม่ได้ยิน เสียงเตือนก็ไม่เชื่อ

67. หลังจากโหรได้ทำนายไว้ว่า ศาสนาอัตถลตเถียวของเขาไม่อาจดำรงต่อไปได้
68. และหลังจากได้ประจักษ์ว่า มีดาวตกจากฟ้ามากมาย เหมือนสภาพบนโลกที่เกิดขึ้นกับรูปปั้น
69. กระทั่งพวกมารร้ายผู้พ่ายแพ้งั้นตามกันเป็นแถว ณ เบื้องบน
70. มันคล้ายกับคนเก่งของอัครมหาสุตจนหลบหนี หรือคล้ายพวกทหารกลุ่มใหญ่ที่แตกหนี เพราะกลัวถูกท่านขว้าง
71. เป็นการขว้างหลังจากหินแก้วสุดดีในมือของท่าน กล้ายการขว้างผู้สูงสุดดี (เดือนบ็ยูนุส) ออกจากท้องปลา
72. ด้วยเสียงเรียกของท่าน ดันไม้สยบอยู่แทนเท้า มันเดินมาด้วยลำต้นที่ไม่มีเท้า
73. มันมนป็นทางตรง เหมือนกับถึงก้านของมัน -

- ระบายทางเอาไว้แล้วอย่างสวยงาม

74. ไม่มีคิดอะไรกับหมู่เมฆ ซึ่งไม่ว่าท่านจะไปทางไหน มันจะปกคลุมร่างท่านไม่ให้กระทบร้อน
75. ขอสาบานด้วยดวงจันทร์ที่ดูค่าก็ได้ ว่าแท้จริง-เขามีดวงใจที่ซื่อสัตย์ และจริงจัง
76. เมื่อดำได้รับร่างของผู้ประเสริฐและทรงเกียรติไว้ ดวงตาทุกคู่ของกุฟฟารุเหมือนกับบอดหมด
77. ท่านผู้สัจจะ (ท่านนบีฯ) และสหายของท่านยังคงอยู่ในถ้ำ แต่กุฟฟารุกลับพูดว่า "ในถ้ำไม่มีคนแน่!"
78. พวกนั้นนึกว่า นกพิราบไม่ได้ทำรัง แมงมุมไม่ได้ชักใยบังร่างท่านไว้
79. การพิทักษ์ของอัลลอฮ์ย่อมเหนือกว่าเกราะป้องกันหลายเท่า และเหนือกว่ากำแพงสูงที่ใช้กีดกัน
80. ไม่มีเครื่องใดที่ฉันท่านจะเอา และขอพิงท่าน --

- ฉันจะได้รับความอบอุ่นจากท่านเสมอ

81. ไม่ว่าครั้งใดที่ฉันขอให้พี่นงการหลงโลภก็ด้วยขรมมีท่าน ฉันจะได้รับผลดีตอบสนอง
- ✓ 82. ท่านอย่าปฏิเสธอะไรจากการฝันของท่านนบีฯ เพราะแท้จริงแม้ตาของท่านนบีฯ จะหลับแต่ใจหาหลับไม่
- ✓ 83. ดังกล่าวนั้นเป็นระยะที่ท่านได้เป็นนบีฯ จึงไม่ต้องปฏิเสธสภาพฝันของท่านตอนนั้น
84. อ้อลลอฮ์ผู้ทรงไว้ซึ่งความเป็นสิริมงคล อันว่าอะฮ์นั้น มิใช่เรื่องแสวงหาด้วยอุศสาหะและสิ่งเร้นลับที่นบีฯ บอกให้ยอมไม่มีข้อกล่าวหาว่าเท็จ
85. หลายครั้งมาแล้ว ที่โรกหายได้ด้วยฝ่ามือของท่าน ไปลูบไล้ ไม่ว่าโรคใด ๆ ก็ปิดเป่าได้
86. คำวอนขอของท่านนบีฯ มีผลทำให้ปีที่แห้งแล้งกลับชุ่มชื้น เขียวขุ่น
87. ด้วยสายฝนอันมากมาย ทำให้เห็นไปว่าหุบเขาที่มีแต่กรวดทราย -

- กลายเป็นลำน้ำที่ไหลกราก หรือทะเลที่เว้งว้าง

88. ปล่อยให้ฉันบรรยายสิ่งมหัศจรรย์ต่อไปเถิด สิ่งเหล่านั้นแจ่มชัดเหมือนการจุดคบที่ยอด
เขาสูงในยามค่ำคืน
89. อันไข่มุกนั้นจะยิ่งสวยงามถ้านำมาประดับมาก ๆ แต่ถ้าไม่นำมาประดับ ค่าของมันก็จะทำ
ลดน้อยลงไปไหม
- ✓ 90. ความหวังของผู้เขียนการสรรเสริญบี ๆ มีอาจเสื่อมหยิบยกเรื่องมรรยาทอันสูงตลอดจน
เนื้อแท้ของท่านทั้งหมดได้
91. บัญญัติเที่ยงแท้ของพระเจ้า (กูรูอาน) แม้จะเพิ่งลงมา แต่ก็เป็นบัญญัติดั้งเดิมเป็น
คุณลักษณะของพระผู้มีสมญาว่าผู้ดั้งเดิม
92. ดั้งเดิมโดยไม่รู้เวลาเริ่มแรก และแจ้งแก่เราว่ามีการลินชีพ (วันอาทิตย์) มีเรื่องของ
อาด และเรื่องเมืองอิรอม
93. บัญญัตินั้น (กูรูอาน) จะคงอยู่กับ (มนุษย์) เราตลอดไป เหนือกว่าสิ่งมหัศจรรย์ของ
นบีต่าง ๆ ซึ่งมีมาทั้งหมดไป
94. เป็นบัญญัติชี้ขาด ขจัดข้อสงสัยของผู้ขัดแย้ง –

- และไม่ต้องอาศัยผู้ตัดสินอื่น ๆ

95. ไม่มีใครโต้แย้งได้เลย แม้ปรักษผู้หัวแข็งก็ต้องยอมจำนนในที่สุด
96. ทักล้างข้ออ้างของผู้กล่าวอย่างราบคาบ ด้วยสำนวนสูงเหมือนการทักล้างของผู้หวังดีที่กระทำต่อผู้ละเมิด
97. บัญญัติต่าง ๆ เต็มไปด้วยความหมายมากเหมือนคลื่นทะเล คุณค่ามีมากกว่าและสวยกว่าสิ่งของจากทะเล
98. ความมหัสจรรย์ของบทบัญญัติ (กุรุอาณ) ซุกซ่อนไม่รู้จักหมด อ่างมากเท่าไรก็ไม่รู้จักเมื่อ
99. สร้างความอุ่นใจแก่ผู้อ่าน และกันขอยืนยันว่าท่านได้ชื่อของอัลลอฮ์แล้วจงจับให้มันหนี
100. ถ้าท่านได้อ่านเพราะกลัวความร้อนของไฟนรก ก็เท่ากับท่านดับพิษร้อนของนรกด้วยความเย็นกระนั้น
101. เปรียบเหมือนน้ำศักดิ์สิทธิ์ชุบคนผิดให้ชาวสะอาด -

- โดยที่เขาเคยเป็นคนดำล้าด้วยความผิด

102. เทียงธรรมเหนือทางตรง หรือศราฐ ความเที่ยงตรงจากสิ่งอื่น ไม่อาจยืนยงท่ามกลาง
หมู่คนได้
103. อย่าแปลกใจที่คนอีกเขาปฏิเสธเพราะความโง่ ทั้ง ๆ ที่คนแบบนี้ฉลาดและมีความ
เข้าใจดี
- ✓ 104. บางครั้งดวงตาไม่ชอบแสงแดดก็ได้ เพราะตาเจ็บ และปากจะไม่ชอบน้ำก็ได้ เพราะ
เขาป่วย
- ✓ 105. โอ้-ผู้ประเสริฐสุด! สำหรับผู้มุ่งหน้าสู่ความดี โดยซื่อสัตย์ด้วยความรีบเร่ง
106. และสำหรับผู้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ได้ลืมนั้น และผู้เป็นที่โปรดปรานยิ่งใหญ่มากผู้จะฉวยโอกาส
ทำดี
107. ท่านเดินทางยามค่ำจากดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่ง ไปอีกแห่งหนึ่ง เหมือนดวงจันทร์
ที่ลอยไปในความมืด
108. และท่านยังคงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนไปสุด ณ ที่แห่งหนึ่ง -

- ซึ่งใกล้ (อัลลอฮฺ) เหมือนปลายคันศรทั้งสอง ไม่มีใครไปถึงและไม่มีใครขอไป

109. ท่านเหนือกว่าบรรดาบีและรซูลทั้งหลาย เปรียบเหมือนนายที่เหนือบรรดาผู้รับใช้
ไม่ผิด
110. และท่านได้พาเขาทั้งหลายผ่านเจ็ดชั้น เป็นขบวนยาวโดยที่ท่านเป็นบุคคลสำคัญ
111. จนกระทั่งไม่เหลือเป้าหมายไว้แก่ผู้มุ่งเข้าใกล้และผู้อยาก ได้เกียรติเลยแม้แต่หนึ่ง
112. ท่านทำให้ฐานะของผู้หนึ่งต่ำกว่า เพราะท่านถูกเรียกจากผู้สูงสุด (คิง "มุนาตา มุฟร็อด
อะลัม" ในไวยากรณ์)
113. เพื่อท่านจะได้รับการติดต่อที่ไม่มีใครสามารถมองเห็น และได้รับสิ่งลับเฉพาะแต่
ผู้เดียว
114. ท่านได้รวมไว้ซึ่งความภาคภูมิใจทั้งหมดโดยไม่มีผู้ใดมีส่วน และท่านได้ผ่านชั้นต่าง ๆ
ทั้งหมดไปอย่างสบาย
- ✓ 115. ตำแหน่งที่ท่านครองอยู่ใหญ่มาก -

- และความผาสุกที่ท่านได้รับนั้นยากที่ผู้อื่นจะได้

116. เป็นข่าวดีแก่เราชาวมุสลิม ที่ว่าเราได้รับความกรุณาให้สิ่งสำคัญที่ไม่มีอันเปลี่ยนแปลง
117. เมื่ออัลลอฮฺทรงเรียกผู้ที่เราเชื่อฟัง (ถือ นบี) ว่า "รซูลผู้ประเสริฐยิ่ง" ก็ทำให้เราเป็นประชากรที่ประเสริฐยิ่งไปด้วย
118. ข่าวการส่งท่านมา (เผยแพร่) กระตุ้นใจฝ่ายตรงข้าม คุณเสียงราชสีห์ที่ทำให้แกะแตกฝูงหวาดผวา
119. ท่านยังคงเผชิญปรปักษ์ในทุกสนามรบ จนกว่าพวกนั้นจะถูกเสียบด้วยหอกเหมือนเอาเหล็กเสียบเนื้อ
120. พวกนั้นอยากหนีเอาตัวรอด ถึงกับอยากเป็นชนเนื้อชิ้นเล็ก ที่เหยี่ยวกาคาบพาไป
121. วันคืนผ่านไปแต่พวกนั้นไม่มีใครสนใจนับ (เพราะอกสั่น) จนกระทั่งย่างเข้าสู่เดือนต่าง ๆ ที่ห้ามทำสงคราม (จึงรู้วัน-รู้คืน)
122. คล้ายกับว่าศาสนาคือแขกบ้าน —

- ที่มาอยู่กับผู้เป็นหัวหน้าแต่ละคนล้วนกระหายสัตว์

123. นำกำลังเคลื่อนไปบนหลังม้า มหิมาดุจทะเล วีรชนเหล่านั้นร่ำเข้าไปร่ำปักษ์ดูจตุกลั่น
ที่ร่ำเข้าหาฝั่ง
124. ล้วนแต่เป็นผู้รับคำเรียกร้องของอัลลอฮ์ เป็นผู้หวังอันสูงส่ง มุ่งถอนรากของกุฟริ์
ให้สิ้นซาก
125. จนกระทั่งศาสนาสลามกลายมาเป็นสายสัมพันธ์อันญาติ ซึ่งก่อนหน้านั้นยังเป็นของ
แปลก
126. เป็นเครื่องประกันแก่เขาทั้งหลายไปตลอด ดูดั่งบิดาที่ไม่มีวันให้ลูกเป็นกำพร้า หรือ
ดูสามเฒ่าที่ไม่ยอมให้ภรรยาเป็นหม้าย
- ✓ 127. วีรชนเหล่านั้นแข็งแกร่งดุจภูเขา จึงสืบถามข่าวของเขาเหล่านั้นตามสมรรถนะได้ทุกแห่ง
ว่าอุทิศเดชแก่ไหน
128. ไปถามข่าวที่หุัยษุ หรือ บัศร หรือ อูซูด เกิด แต่ละแห่งพวกนั้นตั้งสิ้นชื่อมากมาย
ยิ่งกว่าล้มตายด้วยโรคระบาด
129. เขาเหล่านั้นกลับมากับดาบที่แดงฉาน —

- หลังจากที่มีมันเข้าไปดื่มน้ำเลือดในคอศัตรู

130. ล้วนเป็นผู้จารึกไว้ด้วยหอกที่ทิมแห่งศัตรู ถ้าเปรียบเป็นปากกาที่เป็นปากกาที่ถูกใช้จุ่มหมึกแล้วทั้งสิ้น
131. เขามีอาวุธครบ มีลักษณะต่างกับผู้อื่นอย่างชัด ประดุจตั้งดอกกุหลาบย่อมมีลักษณะต่างกับดอกอื่น ๆ
132. เขาส่งกลิ่นไอแห่งชัยชนะมาอบแก่ท่าน ดังนั้น! ท่านก็จงประจักษ์ได้ว่าสีดอกไม้ที่หุ้มอยู่ในกลีบย่อมสวย
133. เดินอยู่บนหลังม้า ดุจดั่งต้นไม้บนเนินเขาย่อมมีกิ่งก้าน ทั้งนี้ก็ด้วยความมั่นใจ มิใช่จากการถูกรัง
134. ถ้าตั้งใจศัตรูต้องกระเจิงเพราะความกลัว จนไม่อาจแยกว่าอันใดเป็นลูกและอันใดคือคนกล้า
135. ผู้ใดที่อาศัยบารมีท่านรูดจนได้ชัยชนะ แม้จะไปพบราชาสีห์ในป่า ย่อมปลอดภัย
136. ท่านจะไม่พบมิตรคนใดที่มีได้อาศัยบารมีท่านนี้ -

- และท่านจะไม่เห็นกาฬโรคใดที่ไม่แพ้ท่านนี่

137. ท่านได้พาประชากรไปอยู่ภายในกำแพงแห่งศาสนานเหมือนกับเสือที่พาลูกเข้าป่าที่ล้อมรอบด้วยหนุไม้
- ✓ 138. นับครั้งไม่ถ้วนที่คำต่าง ๆ ของอัลลอฮ์กำลังผู้โต้แย้ง และนับครั้งไม่ถ้วนที่นักพูดต้องจ้านด้วยหลักฐาน
- ✓ 139. ด้านความรู้ ก็มีศอรรถรย์พอสำหรับท่าน ผู้ไม่เคยผ่านการศึกษาและเป็นบุคคลมืด เปรียบพร้อมด้วยมรรยาททั้งที่เป็นกำพร้า
140. ข้าพเจ้าสอสุดที่่านนี่ ก็เพื่อขอลบรอยผิดที่่านมาในชีวิต อันเกิดจากคำกลอนและบรกร (เจ้านาย)
141. เพราะทั้งกลอนและบรกรเป็นสิ่งล้องกลข้าฯ ที่ใคร ๆ อาจกล้วชะดากรรม ทำให้ข้าฯ เหมือนสัตว์ถูรบน
142. ข้าฯ ทำทั้งสองอย่างลงไปเพราะอ่อนด้วยปัญญา ผลที่ได้ลือหนีไป กับความสร้าใจ
143. โอ้-ชีวิตนี่มีแต่ขาดทุน! -

- ที่ไม่ยอมสละโลกีย์เพื่อแลกศาสนา

144. ผู้ที่ขายอภิวาระสุดท้ายราคาคุณยา บ่อมหาตุนทั้งชายสดและผ่อน
145. แม้ข้าฯ กลับมาสร้างกรรมอีกแต่การยึดมั่นต่อท่านนี่ฯ และความสัมพันธของข้าฯ ต่อท่านก็ไม่ขาดไป
146. เพราะอย่างนี้ของข้าฯ ก็มีประกันอยู่กับท่าน เพราะมีชื่อว่า "มุฮัมมัด" ซึ่งเป็นของผู้สมบูรณ์ในทุกอย่าง
147. แม้ในโลกหน้าท่านไม่ช่วยข้าฯ ด้วยมตตามแล้วไซ้ฯ ก็พูดได้เลยว่าข้าฯ ต้องพลัดตกอวยจี
148. แต่เป็นไปได้ที่ท่านจะไม่มตตามแก่ผู้หวังในความปรานี ท่านคงไม่ปล่อยให้ผู้ใกล้ชิดต้องผิดหวัง
149. นับแต่แรกทีความคิดของข้าฯ ติดอยู่กับถ้าสุดีแก่ท่าน ก็พบว่าตัวเองฝังอยู่ในทางรอดแล้ว
150. ความกรุณาของท่านจะไม่ข้ามผู้ขัดสนไปแน่ -

- เพราะแม้แต่ฝนยังหลังลงยังพื้นบนเนินสูง

151. ข้าฯ มิได้มุ่งหวังกอบโกยเหมือนท่านชูอิรุที่เขินขอ "หะวิม" จนได้ปัจจัยมากมาย
152. โอ้ท่านผู้ประเสริฐสุด! ข้าฯ ไม่มีที่พึ่งนอกจากท่านเท่านั้น ขณะมีเหตุร้ายเกิดขึ้น (ใน กิยามะฮุ)
153. ตำแหน่ง "รัฐอัลลอฮุ" คงไม่แคบสำหรับคนอย่างข้าฯ ในยามที่ผู้ทรงเมตตา (คือ อัลลอฮุ) มาเป็นผู้ทรงทำโทษ
154. เพราะความสมบูรณ์พูนสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้าก็เป็นส่วนหนึ่งจากบารมีของท่าน และ ส่วนหนึ่งของวิชาการของท่านคือวิชาของ "อัล-เลาฮี" กับ "อัล-กอลัม"
155. ชีวิตเคย!...อย่าท้อแท้เพราะเรื่องบาป ไม่ว่าจะบาปใหญ่หรือเล็กพระเจ้าอภัยได้ทั้งสิ้น
156. หวังว่าความกรุณาของพระเจ้าของข้าฯ คงจะโปรยมา มากน้อยตามความดีความชั่ว ของคน
157. โอ้-พระเจ้าของข้าฯ...! ได้โปรดเถิด! อย่าให้ข้าฯ ผิดหวัง --

- และความยึดมั่นต่อพระองค์อย่าได้เสื่อมคลาย

158. ได้โปรดเมตตาข้าของพระองค์ทั้งโลกนี้และโลกหน้าเถิด เพราะข้าของพระองค์มีขันติ
น้อยจะพ่ายต่อเหตุการณ์
159. ได้โปรดบันดาลให้ความร่มเย็นของ*ศะระวะ*พรหมลงมาดุจดั่งสายฝน ยังท่านเป็นที่
160. และวงศ์ตระกูล, บรรดาสหาย, และผู้เจริญรอยของท่านเหล่านั้น ซึ่งเป็นผู้ทรงธรรม,
บริสุทธ์, มีขันติ, และอารี
161. ตราบใดที่ลมอ่อนยังต้องถึงสนและเสียงเพลงเจี๊ยงแจ้วของผู้จงอุรุยังมีอยู่